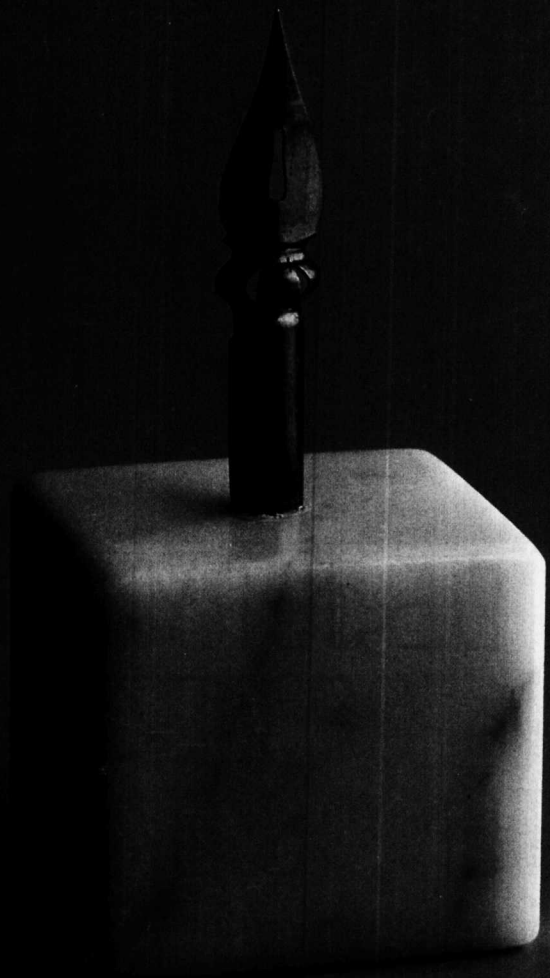

85-551 A

53215

CPNB LITERAIRE BOEKENGIDS VOORJAAR 19

De Literaire prijzen

IN UW BOEKHANDEL

Engels Literatuur

BMS001006291
S3215
Grize Literatuur

'ALS DE JURYLEDEN EEN BEETJE OP DEZELFDE LIJN ZITTEN, IS DAT MEEGENOMEN'

**In Nederland worden per jaar zestig literaire prijzen uitgereikt.
Het niet toekennen van de PC Hooftprijs aan Hugo Brandt Corstius heeft
de discussie daarover weer op gang gebracht.**

Zijn er teveel prijzen of moeten er juist nog meer komen?

Hoe wordt een jury samengesteld?

Is er sprake van vriendjespolitiek?

Gaat het om het geld of om de eer?

**Rudie Kagie maakte een rondgang langs schrijvers en juryleden en sprak met hen over het nut
van de literaire prijzen.**

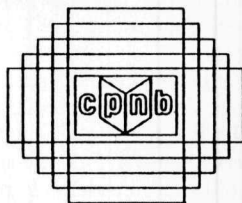
Iriedelig pak, glimmend gezicht, vlinderstrik, beschaafde tongval — het moet, kortom, een hele eer zijn om door iemand van zulk een deftig kaliber te worden toegesproken. De heer achter de lessenaar schraapt de keel. 'Uiteraard,' zegt hij, 'heeft ons bestuur gemeend de voordracht van de jury te moeten volgen.' Het is duidelijk dat de bijeenkomst het moment van de hulding nadert. Door het gangpad sluipt een jongeman met een groot boeket bloemen achter de rug in de richting van het podium. Fotografen kiezen het juiste diafragma. Nog één keer prijst de spreker de prozakwaliteiten van de auteur die hedenmiddag gelauwerd wordt. Dan weerkaatst plotse-ling een applaus door de ruimte, de fotografen duwen elkaar brutaal flitsend opzij, genodigden moppen met gesmoorde stem dat het onmogelijk is een glimp van de bekroning op te vangen, andermaal klattert een ovatie, waarna de schrijver stamelend van verlegenheid achter de microfoon plaatsneemt om een dankwoord voor te lezen ('moeilijk te geloven dat ik, uitgerekend ik werd uitverkoren') — een geste die het publiek, dat de smaak nu te pakken heeft, met gul handgeklap beloont.

Een ambtenaar van de afdeling kunstzaken besluit de plechtigheid met een geleerd referaat over veronachtzaamde aspecten van de westerse cultuur. Op de achterste rij is iemand in slaap gedommeld, is dat niet een redacteur van de uitgeverij waar het bejubelde boek verscheen? Twintig minuten later onderhoudt hij zich volkomen wakker, glas sherry in de ene hand, bitterbal in de andere hand, met bekenden uit het boekenvak. Een grijze publicist van literaire kritieken, lid van de jury die de prijswinnaar selecteerde, staat wat verloren aan de kant. Tevreden rept hij van een 'geslaagde uitreiking', heel gezellig met zoveel vertrouwde gezichten. Leuk ook dat de auteur een dankwoord uitsprak, zoiets wordt altijd op prijs gesteld al is het niet verplicht. Het enige wellicht dat ontbrak was een muzikaal intermezzo. Daar wordt bij dit soort gelegenheden vaak voor gezorgd om de hoogdravende

Cees Nooteboom ontvangt de Pegasusprijs voor zijn boek *Rituelen uit handen van de minister van CRM* Van der Louw, april 1982 (Foto: ANP)

De Literaire Boekengids is een uitgave van de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek. Keizersgracht 391, 1016 EJ Amsterdam

Tekst: Rudie Kagie
Eindredactie: Diny van de Manakker
Omslag en vormgeving: Barend van Voorst
Foto's: Fons Klappe en Martin van Welzen (omslag)
Productie: BV Weekbladpers

Eénmalig goedkoop

S. VESTDIJK

Else Böhler, de bekende roman van één van Nederlands beroemdste auteurs.

Bij de boekhandel **f 12⁵⁰**

Eénmalig goedkoop

J. SLAUERHOFF

Schuim en as, de bundel die terecht tot het beste proza wordt gerekend dat Slauerhoff heeft geschreven.

Bij de boekhandel **f 12⁵⁰**

In de nieuwe roman van

PIERRE H. DUBOIS

die de titel *Requiem voor een verleden tijd* draagt, kijkt een schrijver — bezig een roman te voltooien — terug op zijn leven, op een moment dat dit door een ernstige hartafwijking wordt bedreigd.

Bij de boekhandel **f 27⁵⁰**

Bandijk van

WIM HAZEU

Een literaire thriller, waarin de hoofdpersoon — televisiemaker van beroep — voor een programma de dood van twee Engelse piloten in 1943 onderzoekt. Daarbij stuit hij op het verleden van het dorp waar hij woont en van een 'killer'... en de jacht wordt op hem geopend.

Bij de boekhandel **f 24⁵⁰**

Nooit eerder vertaald

BELLE VAN ZUYLEN

Honorine d'Userche — de geschiedenis van Honorine en Florentin, twee buitenechtelijke kinderen die dezelfde ouders hebben maar dat niet weten en afzonderlijk zijn grootgebracht. Ze worden verliefd, maar hun idylle verandert in een drama wanneer de liefde gedoemd is aan het taboe ten onder te gaan.

Bij de boekhandel **f 21⁵⁰**

DE NIEUWE STEPHEN KING IS UIT!

DE SATANSKINDEREN
EN ANDERE VERHALEN,
de beste verhalen van
'Master of Horror' Stephen King,
voor een wel zeer lage prijs.
Het titelverhaal
DE SATANSKINDEREN
is verfilmd als
The Children of the Corn:
binnenkort in Nederland en België
overal te zien.

f 19,50
375 F

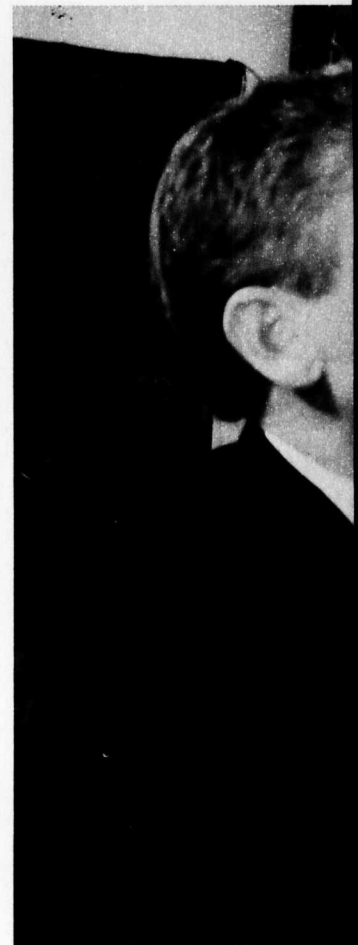
Leverbaar van Stephen King:

BEZETEN STAD • DODELIJK DILEMMA • OGEN VAN VUUR •
CUJO • CHRISTINE • CARRIE • DE BEPROEVING • DE LEERLING •
DODENWAKE • DE SHINING

Uw boekverkoper heeft alle boeken van Stephen King altijd in
voorraad: doe er uw voordeel mee!

VEEN, UITGEVERS UTRECHT

Was het Van
het Reve of de
minister die het
initiatief voor de
omhelzing had
genomen?

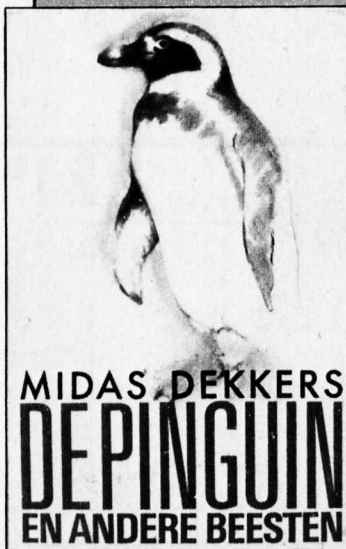
Minister Klompé en Gerard
Kornelis van het Reve bij de
uitreiking van de PC Hooftprijs,
1968 (Foto: ANP)

UITGEVERIJ CONTACT

Midas Dekkers

DE PINGUIN EN ANDERE BEESTEN

Verfrissende, amusante observaties over dieren.

Over Midas Dekkers schreef de
pers:

'... een genot, die
beschouwingen.'

De Tijd

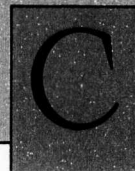
'... bijna perfect gestileerde
humor.'

Grasduinen

'... verhelderend, ook voor de
kijk op de mens.'

De Volkskrant

Met illustraties van Maus
Slangen. f 14,90
Nu in de boekhandel.

loftuigen van diverse redenaars te doorbreken. 'Het gaat ten-
slotte om een feestelijke gebeurtenis, nietwaar,' zegt het jurylid en hij
lacht.

INog nooit zijn er zoveel letterkundige prijzen uit de grond gere-
zen als na de bevrijding,' stelde Louis Paul Boon vast in *De Ka-
pellekensbaan*, om zich vervolgens af te vragen: 'Maar wie onder
de nieuw gestarten kan er op bogen zijn naam in de geesten te hebben
vastgeankerd?'

Komend najaar verschijnt bij de Staatsuitgeverij het omvangrijke
naslagwerk *Repertorium van een eeuw literaire prijzen in Nederland*,
waaruit zal blijken dat Boon op minstens één punt gelijk had: nimmer
floreerden zoveel literaire prijzen als na de oorlog. Het repertorium ver-
meldt er 144. Tot 1940 waren dat er nog maar vijf en daarvan heeft al-
leen de voor jong talent bestemde *Lucy B. en C.W. van der Hoogtprijs*
zijn glans behouden. Van de vele tientallen prijzen die er sedert '45
kwamen op voorstel van provincies, rijksoverheid, gemeentebesturen,
genootschappen, instellingen, personen en bedrijven stierf een fors aan-
tal inmiddels een roemloze dood. Bleven over zo'n zestig literaire on-
derscheidingen die nog regelmatig in ons land worden uitgereikt.

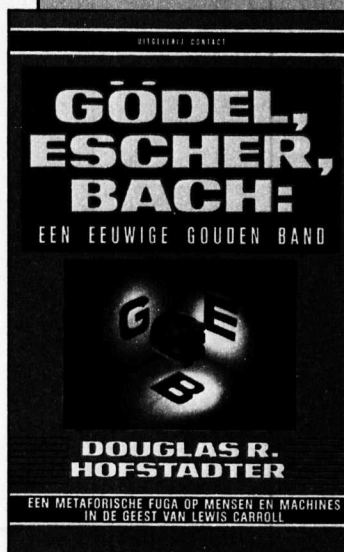
Af en toe valt er een prijs af, soms komt een bij; de mutaties in deze sec-
tor zijn niet bij te houden. Betrekkelijk nieuw is het *Gouden Ezelsoor*
voor het best verkochte debuut van het afgelopen jaar, een prijs van de
Fabrikanten van Grafische Eindproducten. Het plastic met bijbeho-
rende oorkonde alsmede vijftientig biljetten van honderd gulden
gingen vorig jaar naar Tessa de Loo, omdat er van *De meisjes van de sui-
kerwerkfabriek* in 1983 zesenvieftigduizend exemplaren waren ver-
kocht.

Wat beweegt een organisatie van grafische industriëlen ertoe het eerste
boek van een succesvolle schrijfster zo royaal te honoreren?

'Het is een aanmoedigingsprijs,' verduidelijkt namens de prijstoeken-
ners Alwin van Steijn, 'maar in de eerste plaats is het een middel van de
fabrikanten om zich zelf in de *picture* te spelen. Daar zijn we heel eerlijk
in. Die prijs levert publiciteit op, niet alleen voor degene die hem krijgt
maar ook voor ons.'

UITGEVERIJ CONTACT

Binnenkort verschijnt de Nederlandse vertaling van Douglas R. Hofstadter

Gödel, Escher, Bach:
een eeuwige gouden band.

Gebonden f 79,50,
paperback f 55,00.
In iedere boekhandel te koop.

C

Iestig literaire onderscheidingen per jaar, is dat niet wat heel veel van het goede? In ieder geval is het meer dan de krant kan bijhouden. De meeste uitreikingen blijven wegens de beperkte nieuws waarde die eraan wordt toegekend buiten de landelijke kolommen. Het gebeurt zelden dat een eenmaal bekroonde auteur de verkoop van zijn of haar boeken opeens drastisch ziet stijgen.

'Dat verschijnsel doet zich alleen nog maar voor bij de *gouden griffel* voor het beste kinderboek; daar kan een uitgever er meteen vijftigduizend extra van laten drukken,' zegt Querido-directeur Ary Langbroek. Wordt een prijs *niet* toegekend, kan dat commercieel gunstiger uitpakken dan als dat wél zou zijn gebeurd, leerde de uitgever de afgelopen maanden. Dankzij alle publiciteit over de gemiste PC Hooftprijs waren de boeken die Querido van Hugo Brandt Corstius (alias Piet Grijs alias Battus) uitgeeft niet uit de literaire toptien weg te branden.

'Soms versterkt het elkaar,' vermoedt Langbroek. 'Toen Bernlef vorig jaar de Constantijn Huygensprijs kreeg, verscheen gelijktijdig zijn *Hersenschimmen*; ik denk dat mede door die prijs het boek al zes keer is herdrukt. Maar toen Brakman dezelfde prijs kreeg, had dat nauwelijks gevolgen voor de verkoop, toen Hella Haasse hem kreeg evenmin. Dat zijn auteurs die niet door hun publiek breken, ook niet als ze een hoge literaire onderscheiding krijgen.'

Anders ligt de situatie in pakweg Frankrijk, Engeland en de Verenigde Staten. Van een *chef-d'oeuvre* dat met de *Prix Goncourt* wordt bekroond passeren minimaal driehonderdduizend exemplaren de kassa, maar als een populaire auteur — zoals in 1982 Lucien Bodard met zijn roman *Anne-Marie* — de driehonderdduizend francs krijgt, stijgt de oplage al ras naar een miljoen stuks. In november wordt jaarlijks de Goncourt-winnaar bekend gemaakt, maar eind augustus komt de publiciteitsmachine al op gang: interviews met auteurs die een kans maken, uitgevers die op het omslag laten drukken dat deze nieuwe novelle ongetwijfeld op het geheime lijstje van de jury staat, televisiepresentator Bernard Pivot die in zijn hoogstaande praatshow *Apostrophes* (kijkdichtheid: drie miljoen) zijn voorkeuren toelicht en speculeert wie de prijs zal krijgen. In de tweede week van november, als de jury eindelijk spreekt, barst als onderdeel van het ritueel stevast een storm van verontwaardiging los:

Ontroerende schoonheid

Anne Philipe
**NIET MEER DAN EEN
ADEMTOCHT**

Beterback, f 17,50

Het debuut van de Franse schrijfster Anne Philipe, waarmee ze binnen korte tijd wereldberoemd werd.

In dit boek beschrijft zij op onnavolgbare, ontroerende wijze de laatste dagen van het leven van haar man, Gérard Philipe, en de strijd tegen het grote verdriet na zijn uiteindelijke dood.

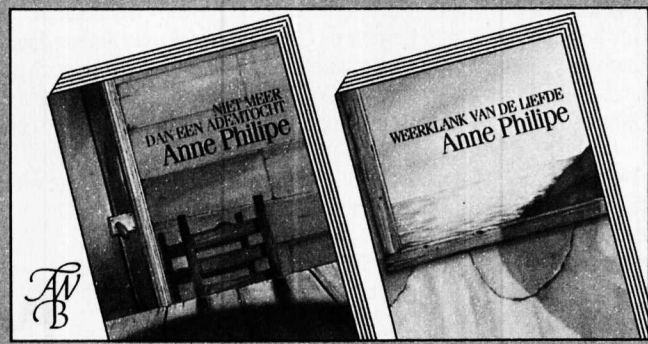
De schrijfster Clare Lennart heeft dit prachtige boek welhaast volmaakt vertaald.

Anne Philipe
WERKCLANK VAN DE LIEFDE

Beterback, f 17,50

Twee vrouwen en een man op een keerpunt in hun leven. Geconfronteerd met twijfel over het verleden, de (on)zekerheid van de dood en van de liefde zoeken zij ieder op hun eigen manier naar een oplossing.

In iedere boekhandel verkrijgbaar.

MONIKA VAN PAEMEL

DE VERMALEDIJDE VADERS

De 'Heren' - verantwoordelijk voor uitbuiting en onderdrukking, voor de grote en de kleine oorlog - vermommen zich als vaders. Het verzet van de dochters tegen de vaderlijke autoriteit staat centraal in deze zeer tegendraads geschreven roman van een grote polemische en poëtische kracht: een fresco van een mensenleven, een familie, een volk, een continent, een eeuw.

● Behalve een boek in de traditie van Boon is het een fel vrouwenboek, en een boek over de oorlog (...) de kwaliteit is zodanig dat het een stroom boeken van vergelijkbare strekking voorbijstreeft en zich gemakkelijk handhaaft naast een boek als *Het verdriet van België* (...) Hier wordt een wezenlijk thema opgezet en in alle breedte uitgewerkt, gepassioneerd maar nauwkeurig, zonder gemakkelijke eenzijdigheid in argumenten en verbeelding (...) De afwisseling in toon van grote delen verraadt een vaste hand.

- Aad Nuis in *de Volkskrant*.

424 blz., f 34,50/bfr.690. In de boekhandel verkrijgbaar.

FLEUR BOURGONJE

SPOORLOOS

Hoofdpersoon Hanna, verlaat haar geboortedorp in de Gelderse Vallei, reist via Frankrijk naar Zuid-Amerika. Haar rusteloosheid brengt haar in contact met vrouwen die zich daadwerkelijk of passief verzetten tegen de onderdrukking en evenals zij ontworteld zijn geraakt.

- Een sombere roman, maar een bijzonder boek. - Carel Peeters in *Vrij Nederland*
- *Spoorloos* is een boek om een paar keer achter elkaar te lezen. - Thomas Verbogt in de *Arnhemse Courant*
- Fleur Bourgonje kan uitermate sober (...) zeer indringende gebeurtenissen weergeven. - Henk Figee in het *Utrechts Nieuwsblad*
- Een goed debuut. Het zet de luiken naar de wereld open - Wim Vogel in het *Haarlems Dagblad*
- Fleur Bourgonje steekt met *Spoorloos* haar nek uit, doordat zij de werkelijkheid die volgens ongeschreven wetten buiten het veilige domein van de kunst valt, de literatuur binnenhaalt. Alleen daarom al is haar debuut belangwekkend. - Aleid Truijens in *NRC Handelsblad*

Tweede druk, 112 blz., f 22,50/bfr 450. In de boekhandel verkrijgbaar.

GEERTJAN LUBBERHUIZENPRIJS

HERMINE DE GRAAF

EEN KAART, NIET HET GEBIED

Botsing van twee werelden: meisjes raken het spoor bijster in de (mannen)-wereld der volwassenen en zoeken eigenzinnige, vaak onvoorspelbare oplossingen voor hun angsten en problemen.

Een verhalende debuut waarin ironie en ernst de toon aangeven.

- In meer dan één opzicht een bijzonder debuut. - Jaap Goedgebuure in *HP*
- De hoofdpersonen van Hermine de Graaf zijn verrassend anders door hun eigenwijze optreden en de onverstoerbare zelfbewustheid waarmee zij de bange volwassenen te lijf gaan. - Aleid Truijens in *NRC Handelsblad*
- Met veel schrijversbloed en inlevingsvermogen geschreven. - Rob Schouten in *Trouw*

● Hermine de Graaf verrast met eigenzinnig debuut. Tien prachtige verhalen die uitmunten door hun suggestieve verteltrant. - Willem Kuipers in *de Volkskrant*

Derde druk, 162 blz., f 26,50/bfr 530. In de boekhandel verkrijgbaar.

MEULENHOF AMSTERDAM

M

'Het mooie is juist dat er zo ontzettend veel prijzen zijn, het zou prachtig zijn als er nog een paar bij kwamen'

Hugo Verdaasdonk

wéér ging de Goncourt naar een literator uit de stal van Grasset, Gallimard of Le Seuil. Sinds 1903, toen de prijs voor het eerst werd toegekend, zat de bekroonde auteur in tachtig procent van de gevallen bij een van deze gerenommeerde uitgevershuizen. Grasset, Gallimard en Le Seuil — ook wel aangeduid als de *bende van drie* verdedigen zich tegen aantijgingen door erop te wijzen dat zij van de romans in Frankrijk nu eenmaal de beste uitgeven. De gemiddelde Goncourt-jury bestaat weliswaar deels uit auteurs, deels uit employés van de drie genoemde firma's, maar dat schijnt eerder toevallig dan corrupt te wezen.

Naar het model van de gezaghebbende Franse prijs kreeg Engeland in 1968 de *Booker McConnell-prijs*, genoemd naar een suikerfabrikant die vijftienduizend belastingvrije ponden voor de winnaar beschikbaar stelt. De uitreiking wordt rechtstreeks per televisie uitgezonden, maar een maand voor het zover is, publiceert de jury al een *shortlist* met de zes titels die in aanmerking komen. Elk respecterend burger wil die boeken op tijd hebben gelezen, dus slecht voor de verkoop is het Booker-circus allerminst.

De *American Book Award*, waaraan een bedrag van tienduizend dollar is gekoppeld, gaat met ingang van vorig jaar niet slechts naar de schrijver van het allerbeste literaire boek, maar wordt voortaan ook cadeau gedaan aan de 'beste nieuwe schrijver' en de auteur van het beste *non-fiction*-boek.

In ons land moeten gelauwerde belletristen zich met minder tevreden stellen: literaire prijzen halen hier uitsluitend de voorpagina als ze niet worden uitgereikt. Uitgevers broeden op de mogelijkheid van een Nederlands equivalent van de Booker-prijs, dat zou een prijs moeten worden die als het ware alle bestaande literaire prijzen in één klap overvleugelt. Immers, wat is het nut van zestig letterkundige onderscheidingen in een land met misschien slechts negenenvijftig werkelijk getalenteerde prozaïsten en dichters?

Inatuurlijk hebben die prijzen *allemaal* een belangrijk effect, dat moet je niet onderschatten,' vindt de Tilburgse hoogleraar Hugo Verdaasdonk die aan de Katholieke Hogeschool het vak literatuursociologie beoefent. 'Een literaire prijs betekent een signaal uit

RENATE RUBINSTEIN

IEDER WOELT HIER OM VERANDERING, 2e druk, f 26,75/bfr 535

LIEFST VERLIEFD, 3e druk, f 14,90/bfr 295

MET GEPAST WANTROUWEN, 2e druk, f 15,-/bfr 300

NAAR DE BLIKSEM? IK NIET, 3e druk, f 26,50/bfr 530

NIETS TE VERLIEZEN EN TOCH BANG, 21e druk, f 18,90/bfr 380

TAMARKOLOMMEN EN ANDERE BERICHTEN, 2e druk, f 29,50/590

TWEE EENDJES EN WAT BROOD, 2e druk, f 26,75/bfr 535

WAS GETEKEND TAMAR, 1ste druk, f 23,90/480

In de boekhandel verkrijgbaar
Uitgaven van

MEULENHOF AMSTERDAM **M**

het literaire circuit, het geeft aan hoe daar over een auteur wordt gedacht,' zegt hij. 'Het mooie is juist dat er zo ontzettend veel prijzen zijn, het zou prachtig zijn als er nog een paar bij kwamen. Maak maar honderd nieuwe, je zult zien dat de top ongewijzigd blijft. Het aardige is dat dankzij dat prijzensysteem iemand geleidelijk kan opklimmen in de literaire hiërarchie: te beginnen met een aanmoedigingsprijs voor een debutant en te eindigen met de PC Hooftprijs of de Constantijn Huygensprijs voor een heel oeuvre. Het advies van een jury heeft alles te maken met literaire kritiek en polemiek; het is vooral interessant om te zien wie er gepasseerd worden. Vinkenoog komt bijvoorbeeld in geen enkel prijzenoverzicht voor, die is stelselmatig overgeslagen. Ik vind dat ze al die vijftigers, inclusief Vinkenoog, nog even de PC Hooftprijs zouden moeten geven omdat die beweging zo belangrijk is geweest, maar ja, ik zit niet in de jury. Dat is misschien maar goed ook. Vinkenoog is zich vanaf 1966 met andere activiteiten dan dichten gaan bezighouden, daardoor is de literaire kritiek anders tegen zijn werk gaan aankijken. Zelfs de tachtigers worden momenteel anders gewaardeerd dan in de tijd dat ik hun namen van buiten moest leren. Ik heb nog geleerd dat Kloos de grootste was en Van Deyssel, ach, die had misschien wat leuke scheldkritieken geschreven, maar voor de rest had die man toch de naam totaal onleesbaar te zijn. Tegenwoordig wordt Gorter als de grootste beschouwd, Kloos wat minder en Van Deyssel is hoog opgeklimmen in de hiërarchie. Je merkt ook dat Gerrit Kouwenaar nu heel anders wordt gewaardeerd dan in de jaren vijftig. Koos Schuur is geheel van het toneel verdwenen, terwijl hij destijds toch echt bij de vijftigers hoorde.

Er wordt in het literaire circuit hevig geschoven. De meeste prijzen gaan naar auteurs die in de lift zitten. Daarom zal Vinkenoog nooit meer voor een belangrijke prijs in aanmerking komen.

Het is te laat, hij zal de geschiedenis ingaan als iemand die in een voetnoot bij de vijftigers wordt genoemd. Het is een koud kunstje te voorstellen wie binnen tien jaar de PC Hooftprijs krijgen: Gerrit Krol, Kees Fens, Hans Faverey en als hij er nog twee bundels bijschrijft ook Ed Leeflang. Ach, natuurlijk blijft die PC Hooftprijs bestaan. Let maar op, volgend jaar wordt-ie weer gewoon uitgereikt.'

DE GENEUGTEN VAN DE ROEM

In *De geneugten van de roem* wordt de lezer door een twintigtal auteurs uit de hedendaagse literatuur een blik gegund achter de coulissen van het literaire bedrijf: het debuteren, het signeren, de ontmoeting met collega-schrijvers in binnen- en buitenland, de confrontatie met het lezerspubliek, maar ook de twijfels over eigen kunnen en de financiële zorgen. De schrijver als publiek persoon, vaak als feestredenaar voor leesclubjes, soms aanbeden idool of doelwit van ingezonden-briefschrijvers.

Verhalen, fragmenten en gedichten van o.a. Boudewijn Büch, Remco Campert, Jan Cremer, Adriaan van Dis, W.F. Hermans, J.A. Deelder, Johnny van Doorn, Bob den Uyl, Renate Rubinstein, Annie M.G. Schmidt, Joop Waasdorp. Samengesteld door Tilly Hermans en Wouter Donath Tiegies. 144 blz., f 16,90/bfr 340. In de boekhandel verkrijgbaar.

MEULENHOF AMSTERDAM **M**

NIEUW VAN AGATHON

Joseph Heller
GOD WEET
Na *Catch 22*, *Something happened* en *Good as Gold* eindelijk Hellers nieuwe roman. Krachtiger, uitbundiger en humoristischer dan ooit. f 32,50

Norman Mailer
ECHTE KERELS DANSEN NIET
Amerika's meest geruchtmakende auteur zorgt opnieuw voor een opzienbarende pers: nu met een onverschrokken thriller! f 29,50

Susan Sontag
IN HET TEKEN VAN SATURNUS
Een bundel essays waarin Sontag "harde noten" kraakt. Opstellen over o.a. Leni Riefenstahl, Roland Barthes, Elias Canetti. f 27,50

Uit de grond van ons hart
OPEN BRIEVEN AAN PAUS JOHANNES PAULUS II
85 prominente Nederlandse katholieken spreken zich vrijmoedig uit over hun zorgen over de kerk van Nederland en van de wereld. f 24,50

Uit de grond van ons hart
open brieven aan paus Johannes Paulus II

Willem Otterspeer
ZO'N VREEMDE DRANG VAN BINNEN
Een onderzoek naar het wezen van de vrouw. Een sterke roman van een hoog-gewaardeerd criticus, historicus en essayist. f 24,50

Peter Cuijpers
EEN TURKSE VIOLETTA
Een verrassend romandebuut. Het relaas van een verliefdheid dat bij velen een schok van herkenning zal oproepen. f 24,50

Heere Heeresma
GEEF DIE MOK EENS DOOR KOMMA JET UITROEPTEN
De negende druk van dit romantische verhaal vol gruwel en geweld van Nederlands grootste schrijver. f 24,50

Heere Heeresma
EEN DAGJE NAAR HET STRAND
De zestiende druk van deze prachtige novelle. Met zestien bladzijden foto's uit de gelijknamige film. f 19,50

'Mijn visie op de kwaliteit van een boek probeer ik altijd los te zien van de persoon van degene die het geschreven heeft'

Gerrit Borgers

UITGEVERIJ AGATHON, WEESP
VERKRIJGBAAR IN DE BOEKHANDEL

IDe jury voor de PC Hooftprijs 1985 stond op het punt zich over de kandidatuur van de driejaarlijkse bekroning van een poëtisch oeuvre te buigen. Toen gebeurde er iets. 'Zo lang de vorige prijs niet aan Brandt Corsius is uitgereikt vergaderen we niet,' zegt Anton Korteweg vastberaden. Korteweg is dichter, conservator van het Letterkundig Museum in Den Haag en voorzitter van het viermanschap dat over de prijs zou adviseren. 'Hoe een mogelijk nieuwe jury voor de staatsprijs voor poëzie ook is samengesteld, ze zal waarschijnlijk bij dezelfde vier namen uitkomen die wij al op ons lijstje hadden staan: Rutger Kopland, Hans Faverey, Jan Elburg en mogelijk Guillaume van der Graft,' stelt hij. 'Die vier, dan heb je het wel gehad. Zo gek veel andere kandidaten zijn er niet te bedenken. De meeste vijftigers hebben al een prijs gekregen en met Ida Gerhardt, M. Vasalis en Hendrik de Vries zijn inmiddels ook de vóór-vijftigers aan de beurt geweest.' Hoe het nu verder moet met de jurering voor de komende PC Hooftprijs is ook Korteweg een raadsel. 'Misschien,' oppert hij, 'slaat de minister erin een andere jury tot stand te brengen. Het zal alleen een beetje moeilijk worden dat baantje van ons over te nemen na alle commotie die er geweest is. De status van een prijs is erg afhankelijk van wie er in de jury zitten; als die uit een paar willekeurige ambtenaren is gerecrueteerd stelt zo'n bekroning weinig meer voor. De jury voor de staatsprijs wordt samengesteld door de commissie letteren van de Raad voor de Kunst, die daarover de minister adviseert. Dat gebeurt nogal op een achternamiddag. De voorzitter heeft het meestal als laatste punt op de agenda staan en dan is het binnen tien minuten bekeken. Het is belangrijk dat er geen juryleden worden aangewezen die zelf voor de prijs is aanmerking zouden kunnen komen. Vandaar dat Faverey, Elburg, Kopland en Van der Graft daar niet voor zijn gevraagd, hoewel ze vroeger allen wel eens in zo'n jury gezeten zullen hebben, denk ik.'

Vriendjespolitiek. Het is een wat heikel onderwerp, maar het zal Korteweg bekend zijn dat vooral auteurs die de prijzenbeker aan zich voorbij zien gaan daarin het bewijs zien dat ze niet tot de *inner circles* van de beoordelaars behoren. De conservator knikt. 'Ik denk dat ze daarin tot op zekere hoogte gelijk hebben,' geeft hij toe. 'Het is heel

"Er is veel veranderd," zei ik. "De baron is zijn vriend kwijtgeraakt aan een kapucijner monnik of zo, ook een huisvriend. De barones voelde zich voor het eerst van haar leven niet zo koninklijk, toen het uitkwam dat zij in de oorlog nogal fout zijn geweest (de duitse officieren waren zo aristocratisch, vergeleken bij de geallieerde). Ik ben je voor het eerst een beetje ontrouw geweest: ik heb geflirt met het Spaanse dienstmeisje."

"Ja, de dood maakt ons overvol liefde, of obsceniteit, dat hangt ervan af," zei Jane. "Maar hoe was het om bij je grootmoeder te waken?" Uit: *Andreas Burnier, Bellettrie 1965-1981*, gebonden f 55,-; drie maanden na verschijnen f 65,-.

Querido

'Afsplitsing niet meer te hechten: uw knop, mijn knop, de tijd ertussen.'

F. L. Bastet *Drieluik*, f 21,50
Lloyd Haft *Slakkehuis en andere korte gedichten*, f 21,50
Willem van Toorn *Gulliver en andere gedichten*, f 21,50

Querido/Poëzie

In de boekhandel:

DE KROON
OP HET KWETSEN

DE AFFAIRE
H. BRANDT CORSTIUS

P.C. HOOFTPRIJS
1984

160 blz., f 14,90

OPTIMA

cahier voor literatuur en boekwensen

Voorjaarsnummer, f 10,—

Wim Brands

Inslag

Poëziedebuut, f 17,50

Uitgeverij Joost Nijzen

PAPEKOST VAN TABULA
om de Heilige Vader
te verwelkomen:

OSSERVATORE ROMANO, eenmalige Nederlandse editie. Met veel informatie en nieuws, interview met zh door M. Dolman, B. Büch over papale mss., het dagboek van K. Beuker en nog veel meer. In iedere boekhandel en kiosk voor een paar hekelpeningen te koop.

GEÏLLUSTREERD ANTI-PAPISTISCH ZAKBOEKJE Leer de vijand kennen uit dit historisch overzicht in woord en beeld (1508 tot heden). Handige pocket als u uren staat te wachten tot Hij voorbijkomt. f 10,— in iedere boekhandel.

Paus op z'n kop houden ab

moeilijk dat soort elementen uit te sluiten. Zo werkt dat nu eenmaal. Het is bijvoorbeeld bekend dat Victor van Vriesland tijdens de oorlog was ondergedoken op het kasteel van mevrouw Amoene van Haersolthe. Van Vriesland zat in de jury van de PC Hooftprijs van 1947 en die prijs ging dat jaar dus naar Amoene van Haersolthe, een betrekkelijk onbekende Overijsselse schrijfster. Dat zijn gewoon twee feiten, waartussen gemakkelijk een verband valt te construeren. Ik kan me de verhalen over vriendenkliekjes best voorstellen. Bij de Tollensprijs, evenals de Marianne Philipsprijs, bestemd voor oudere auteurs, speelt wel eens het argument mee dat een bepaalde meneer al zo lang niet in het zonnetje is gezet en een dergelijk opkikkertje heel goed zou kunnen gebruiken. Het komt voor dat iemand jarenlang in een jury heeft gezeten en om die reden niet zelf bekroond kon worden. Nou, in zo'n geval wacht je gewoon even tot hij een behoorlijk boek schrijft en dan heb je een aanleiding hem die prijs alsnog toe te kennen. Het kan ook zijn dat iemand er steeds buiten valt. Maarten Biesheuvel heeft in 1972 de Alice van Nahuyprijs gekregen, een weinig prestigieuze onderscheiding. Verder valt hij er steeds buiten, maar het is duidelijk dat hij op een gegeven moment gewoon een behoorlijke prijs moet krijgen. Dan zal er misschien een jurylid zijn dat vindt dat zijn laatste boek niet zijn beste is, maar op zo'n moment moeten ook *In de bovenkooi* en *Slechte mensen*, waar zijn beste verhalen in staan, in de beoordeling worden betrokken. Dat is allemaal maar niet zo met een schaarste te knippen.'

In 1981 werd de Reina Prinsen Geerligsprijs afgeschaft. Er waren debutanten genoeg, maar de familie die de prijs uitreikte had er geen zin meer in. De onderscheiding werd in 1946 ingesteld door de ouders en de broer ter herinnering aan Reina Prinsen Geerlig, die in 1943 in Sachsenhausen omkwam. De Reina Prinsen Geerligsprijs was niet niks. De veelbelovende schrijver of dichter van uiterlijk vijftientwintig jaar was op slag een nationale beroemdheid als het ongepubliceerde manuscript dat hij had ingezonden door de jury werd uitverkoren. 'De uitgevers zaten klaar in de aula van de universiteit waar de Reina Prinsen Geerligsprijs werd uitgereikt. Na afloop stortten ze zich als één man op die debutant,' herinnert zich Bert Voeten, die van 1949 tot en met 1951 in de jury zat. Er werd kwaliteit geleverd, meteen al vanaf het eerste jaar was het raak toen Simon van het Reve in 1947 met *De Avonden* kwam. 'Het werk moest onder pseudoniem worden ingestuurd, vriendjespolitiek was dus uitgesloten,' legt Voeten uit. 'Toen in 1950 Jan Blokker *Séjour* instuurde, vonden wij dat zo goed dat we dachten dat het uit het Frans was vertaald. Een jaar later won Harry Mulisch met *Archibald Strohalm*. Die ontdekking vond de jury meteen iets heel bijzonders. Mulisch leverde zijn manuscript een kwartier voordat de inzendtermijn was verstreken bij de secretaris van onze jury in. Hij had eindeloos met die roman lopen leuren. Er was geen uitgever die er iets in zag. Ik weet nog goed dat Anna Blaman, die ook in de jury zat, direct zeer enthousiast was. Wij allemaal trouwens. De prijs bedroeg tweehonderd gulden, maar daar hoorde een ontvangst bij in het huis van de familie Prinsen Geerlig. Mevrouw Prinsen Geerlig was een dame met veel *pudeur*, zij maakte die prijs. Ze vond het heel erg als ergens een vies woord stond, daar was ze fel op tegen. We hebben daar vaak met haar over in de clinch gelegen. Gerard Reve kwam veel bij de familie over de vloer, hij probeerde die vrouw altijd met steken onder water uit de tent te lokken. Later is die prijs wat verwaterd. De grote talenten waren aan bod geweest, ook vanuit Vlaanderen kon worden ingestuurd en wat overbleef was de tweede garnituur. Ik kan daar verder weinig over zeggen, ik zat toen niet meer in de jury. Een jurylid dat opstapte kreeg als dank voor bewezen diensten zes zilveren lepeltjes van de familie.'

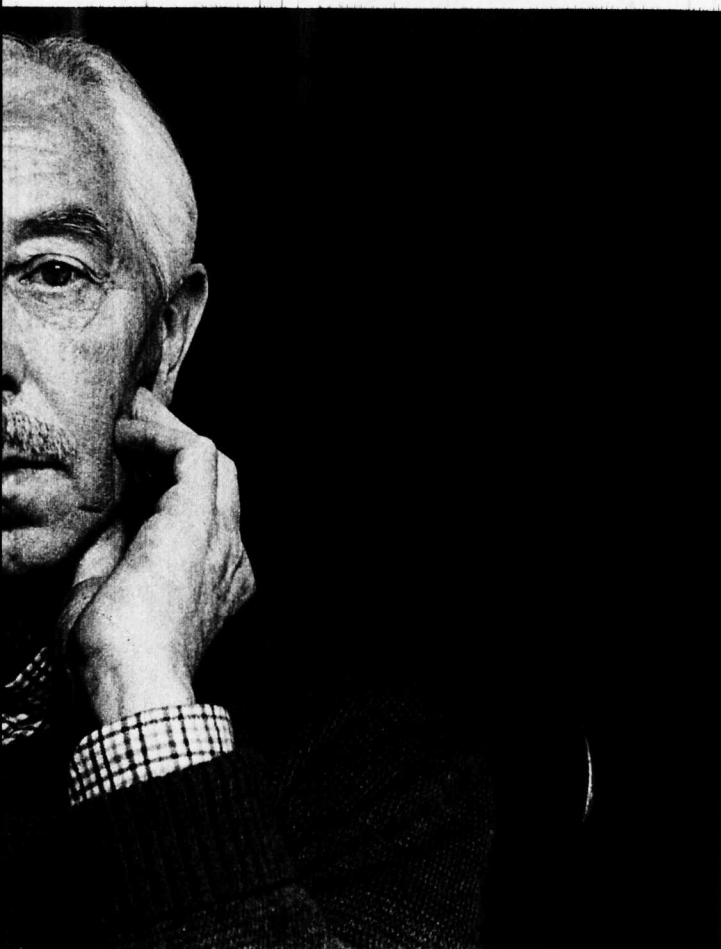
In 1957 belandde Bert Voeten in de jury die de kersverse Anne Frankprijs zou gaan toekennen; een nieuwe prijs die tot en met 1966 jaarlijks door de staatssecretaris van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen werd uitgereikt 'ter aanmoediging van verdienstelijke jonge letterkundigen, niet ouder dan dertig jaar'. De Anne Frankprijs ging alweer naar Harry Mulisch voor zijn *Archibald Strohalm*. Op de tweede plaats eindigde Cees Nooteboom met *Philip en de anderen*.

'Het was allemaal wat selecter dan tegenwoordig, nu kennelijk iedereen schrijft. Ik schat dat we een stuk of vijftig manuscripten binnenkregen,' zegt Voeten.

Bert Voeten

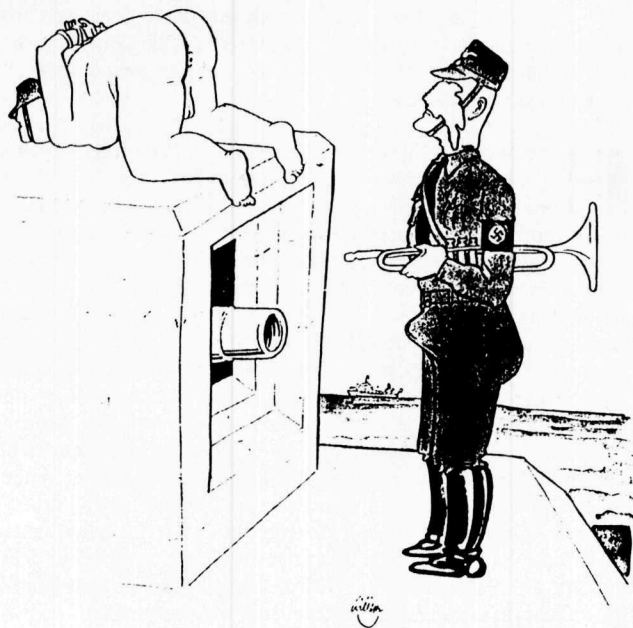
'Als ik zie welk oerwoud van prijzen de schrijvers tegenwoordig overwoekert, vraag ik me af wat daar nog het nut van is'

Ide jury die zich vorig jaar over de nieuwe, voor debutanten bestemde *Eenhoornprijs* ontfermde werd onder 239 inzendingen bedolven. Uit de zeven manuscripten die na schifting overbleven konden de juryleden Tom van Deel, Hugo Brems en Cyrille Offermans geen keus maken. Er zaten aardige teksten tussen, maar niet briljant genoeg om te belonen met de tienduizend gulden die de Marten Toonderstichting had uitgelooft. Er kwam een tweede jury met Willem van Toorn, Ivo Michiels en C. Buddingh', maar ook die bleek niet bij machte een winnaar aan te wijzen. Het voortbestaan van de Eenhoornprijs, een idee van de vorig jaar overleden uitgever Geert Lubberhuizen, liep gevaar. 'We vonden dat het bijzonder pijnlijk zou zijn als het daarmee was afgelopen,' zegt Martin Mooij, secretaris van de Marten Toonderstichting. 'Het zat vooral op het bedrag vast: tienduizend gulden voor een ongepubliceerd manuscript van een debutant werd te veel geld gevonden. Je kunt daar verschillend over denken. Had de Eenhoornprijs uit tweehonderd gulden bestaan, het bedrag van de Reina Prinsen Geerligsprijs, dan was hij zeker uitgereikt. In wezen is dat ontzettend Nederlands. We moeten hier altijd de verantwoording voor het leven van anderen nemen, vind ik. De eerste vraag is steeds of iemand die tienduizend gulden wel aan kan. Ik heb daar geen enkele moeite mee. De PC Hooftprijs is ook tienduizend gulden, maar dat is natuurlijk een schijntje als het om de bekroning voor een heel oeuvre gaat. Even over de Duitse grens heeft elke middelgrote stad een literaire prijs die enkele malen hoger ligt dan de PC Hooftprijs. Ik had vroeger veel contact met Louis Paul Boon, we waren nogal bevriend. Boon verzuchtte dikwijls dat hij aan het einde van zijn leven werd bestookt met prijzen. Het vervelende van die dingen is dat je ze pas krijgt op een moment in je schrijversloopbaan dat je ze eigenlijk niet nodig hebt, zei hij. Als je zo'n prijs krijgt op het moment dat je als schrijver begint, zet het tenminste zoden aan de dijk. Voor mij was dat een reden onmiddellijk in het bestuur van de Marten Toonderstichting te gaan zitten toen ik daarvoor werd benaderd.'

De Eenhoornprijs ging niet door, in plaats daarvan kwam de Geertjan Lubberhuizenprijs. Aan de manuscripten werd niet langer de voorwaarde gesteld dat ze afkomstig moesten zijn van een debutant beneden

WILLEM LUST EN STRIJD

DE HARMONIE

Jayne Anne Phillips MACHINEDROMEN

Het verhaal van een Amerikaans gezin, dat niet alleen de Tweede Wereldoorlog, maar ook de Vietnamoorlog aan den lijve heeft ondervonden.

Eerder verscheen: **Zwarte kaartjes**
(verhalenbundel)
f 34,90

Joan Didion DEMOCRATIE

In dit ontroerend liefdesverhaal laat Joan Didion de woede en het verdriet zien van die ogenschijnlijk zo bevoorrechte groep mensen die men de upper ten noemt.

f 24,90

Andrea de Carlo ROOMTREIN

debuut

De Carlo beschrijft in zijn boek de belevenissen van een in Los Angeles neergestreven Italiaan.

f 27,90

Italo Calvino PALOMAR

Calvino in optima forma. Eerder verschenen: **Als op een winternacht een reiziger**, **Het kasteel van de kruisende levenspaden**, **De onzichtbare steden en Kosmische verhalen**.

f 24,90

verkrijgbaar in de boekhandel

UITGEVERIJ BERT BAKKER

de dertig jaar en ook een reeds gepubliceerd debuut kwam nu in aanmerking. Op een vrijdagmiddag in maart werd in de Nieuwe Kerk te Amsterdam Hermine de Graaf (33) gehuldigd vanwege haar door Meulenhoff uitgegeven verhalenbundel *Een kaart, niet het gebied*. Het boek heeft volgens het juryrapport 'te midden van de vele andere debuten iets on-Nederlands'. Tienduizend gulden kreeg de schrijfster. 'Met dat geld,' zegt Martin Mooij, 'kan ze zich ongestoord een paar maanden aan haar volgende boek wijden,' maar Hermine de Graaf had een andere bestemming in haar hoofd voor dat bedrag: haar woning behoeft dringend een nieuw dak.

Het was krokusvakantie en die ochtend was ze vroeg opgestaan om de slotregels onder het manuscript van haar volgende verhalenbundel te schrijven. Om half tien rinkelde de telefoon haar uit de concentratie: de haar onbekende directeur van de Bezige Bij deelde als voorzitter van de Marten Toonderstichting mee dat ze was voorgedragen door de Geertjan Lubberhuizenprijs. 'Hij vroeg of ik die prijs zou accepteren. Daar reageerde ik aanvankelijk nogal onzeker op, de vraag overrompelde me. Het drong niet meteen tot me door. Natuurlijk accepteerde ik die prijs, het is geen moment in me opgekomen hem te weigeren. Hij vroeg of ik nog even wilde wachten het aan anderen te vertellen, zodat de secretaris van de Marten Toonderstichting de tijd had om een persbericht te maken. Ik heb dus mijn mond gehouden, maar makkelijk was het niet. Op de school waar ik les geef moest ik zien te regelen dat ik die middag vrij kreeg om de prijsuitreiking bij te wonen.' Aan de ontbijttafel in het Amsterdamse hotel waar ze logeert, blikt Hermine de Graaf terug op de feestelijke huldiging van de vorige dag. 'Dat het nogal officieel was, vond ik heel fijn, zoiets zal ik waarschijnlijk niet snel weer meemaken,' zegt ze. Wat er in de nabije toekomst zal veranderen nu ze die prijs gekregen heeft, kan ze niet overzien. Ja, het is een erkenning van haar schrijfterschap. Een prettige bijeenkomstigheid kan zijn dat er nog meer exemplaren van haar boek verkocht gaan worden waardoor ze wie weet ooit van de pen zal kunnen leven. 'Maar ik denk dat ook het gevaar ontstaat dat

mensen minder kritisch worden. Als je begint zijn ze veel huiveriger omdat ze niet weten welke kant het uitgaat. Of de belofte wordt ingelost valt nog steeds niet te zeggen. Het kan zijn dat ik faal. Het kan zijn dat door zo'n prijs mijn werk opeens zo gewaardeerd wordt, dat alles wat ik hierna doe alleen nog maar kan tegenvallen. De verwachtingen raken zo verschrikkelijk hoog gestemd. Vaak wordt uit het oog verloren dat het alleen maar een aanmoedigingsprijs was voor mijn eerste boek, waarvan ik nu zelf inziet dat het beter kan. Als ik *Een kaart, niet het gebied* herlees, vallen mij de onvolkomenheden op die ik destijds over het hoofd heb gezien, anders had ik ze er wel uitgehaald. Die prijs is een geweldige erkenning voor het werk, maar het is niet zo dat ik nu het gevoel heb dat ik er al ben. Ik ben blij dat het tweede boek af is, dat verschijnt in september. Als ik daar nu nog aan moest beginnen zou dat ontzettend moeilijk zijn. Ik was gelukkig al bezig het te schrijven toen de kritieken op mijn eerste boek kwamen. Die kritieken brachten me nogal van mijn stuk, zo'n prijs doet dat nog meer.'

Ze wist niet dat haar boek een kans maakte om te worden uitverkoren tot het beste debuut van het jaar. 'Ik denk niet in competitietermen, als zo'n prijs in een competentiestrijd zou ontfaan zou dat heel erg zijn,' zegt ze. 'Het beste boek is heel moeilijk aan te wijzen. Voor de Eenhoornprijs moest je insturen, dat ging om werk dat nog niet gepubliceerd was. De publikatie van mijn boek was al rond toen de Eenhoornprijs werd vastgesteld, anders had ik het misschien wel geprobeerd. Ik heb zelfs nog de folder bij de Marten Toonderstichting opgevraagd omdat ik het zo'n mooie naam vond.' De Geertjan Lubberhuizenprijs is een nog mooiere naam, vindt ze.

Daar zit een verhaal aan vast. Toen ze vijftien was stuurde ze de uitgever naar wie de prijs werd genoemd een proeve van haar eerste proza. Lubberhuizen moedigde haar in een vriendelijk briefje aan vooral door te gaan met schrijven, ze moest ook veel lezen en na een paar jaar opnieuw nog maar eens iets laten horen. In haar dankwoord na de uitreiking herinnerde Hermine de Graaf aan het voorval. Zo'n dankwoord, zegt ze de volgende ochtend, 'is geen halsbrekende klus, ik wist van het begin af aan wat ik wilde zeggen. De Geertjan Lubberhuizenprijs heeft

Ingeborg Bachmann Het dertigste jaar	Dieter Wellershoff De winnaar pakt alles	Heinrich Böll De verwonding	Sten Nadolny De ontdekking van het langzame leven	Régine Deforges Dagelijks verraad
 <p>Zeven verhalen van de als dichteres befaamd geworden Oostenrijkse schrijfster. 'Eindelijk in vertaling beschikbaar.' (Het Parool, Vrij Nederland, NRC, De Groene) Uitverkoren door de redactie van Vrij Nederland en door Boudewijn Büch. f 24,50.</p> <p>Bij elke boekhandel.</p>	 <p>Een knappe roman van een van de 'nieuwe realisten' in de Westduitse literatuur. Centraal staat de ondernemer Ulrich Vogtmann; hij is de verpersoonlijking van de contactarme mens, zowel in zijn huwelijk als in de zakenwereld. Een treffende evocatie van een leven in onze tijd. f 49,50.</p>	 <p>22 verhalen, geschreven kort na de Tweede Wereldoorlog, maar eerst nu gepubliceerd. In de meeste verhalen staat de oorlog centraal: de absurde wereld waarin de eenvoudige militair moest leven en vooral zinloos sterven. f 24,90.</p>	 <p>Een historische hoofdpersoon, de Noordpoolreiziger John Franklin, krijgt een niet-historische eigenschap aangemeten; hij is langzaam. Deze eigenschap bestempelt hem tot een mislukkeling, maar schenkt hem later, als hij deze eigenschap kan hanteren, succes. Dit boek is een ouderwetse zeevaarders-avonturenroman met een filosofische inslag, of een filosofisch werk met zeevaartavonturen. f 34,50.</p>	 <p>Het vervolg op <i>De blauwe fiets</i>, de grote roman over verzet en collaboratie tijdens de jaren '40-'45 in Frankrijk. Een grondig gedocumenteerd meeslepend verhaal. f 39,50.</p>

MANTEAU

voor mij een geschiedenis waar ik blij mee ben. Het is niet zo dat ik het dankwoord in één ruk achter elkaar kon opschrijven en er meteen tevreden mee was. Ik heb heel lang naar het briefje van Lubberhuizen gezocht, maar ik kon het niet meer vinden. Het zou leuk zijn als ik het aan mevrouw Lubberhuizen kon geven.'

Volgend jaar is Hermine de Graaf lid van de jury die de tweede Geertjan Lubberhuizenprijs zal toekennen. Dat ze daar voor werd gevraagd, beschouwt ze als een van de bijkomende verrassingen die de Marten Toonderstichting in petto had. 'Ik vind wel dat het bij me past. Ik weet dat ik beter het werk van anderen kan beoordelen dan m'n eigen werk. Vanaf mijn twaalfde heb ik heel veel gelezen, ik heb ook altijd een boek bij me. Als ik ergens moet wachten grijp ik onmiddellijk naar een boek. Als je als beginnend auteur wordt gevraagd om in een dergelijke setting als jurylid op te treden dan beschouw ik dat als een enorme eer.'

Niet iedereen wordt zomaar voor een literaire jury uitgenodigd, maar wie eenmaal zijn geschiktheid voor deze nevenactiviteit heeft bewezen kan erop rekenen dat in de toekomst vaker een appel op kennis en inzicht zal worden gedaan. Kampioen-jurylid is blijkens de index van het *Repertorium van een eeuw literaire prijzen in Nederland* de Haagse dagbladcriticus en schrijver Pierre H. Dubois, die sedert hij in 1952 hielp vaststellen wie de Reina Prinsen Geerligsprijs toekwam, 193 keer in jury's plaatsnam. Op de tweede plaats staat Gerrit Borgers, voormalig conservator van het Letterkundig Museum, die 115 keer jureerde. De bedrijvigheid op dit gebied is een gevolg van het bestuurslidmaatschap van de Jan Campertstichting dat beide heren decennia lang bekleedden. Het bestuur bepaalt jaarlijks de laureaten voor een imposante reeks Haagse onderscheidingen: de Constantijn Huygensprijs (voor een geheel oeuvre), de F. Bordewijkprijs (voor een roman), de Jan Campertprijs (voor een dichtbundel), de J. Greshoffprijs (voor essaywerk), de G.H. 's-Gravesandeprijs (voor 'bijzondere verdiensten op het terrein van de letterkunde') en de Nienke van Hichtumprijs (voor jeugdliteratuur). In Amsterdam, waar het Fonds voor de Kunst de gemeentelijke literatuurprijzen financiert, wordt steeds

naarstig gezocht naar juryleden die dit verantwoordelijke werk niet eerder deden. Het is ieder jaar weer een enorm karwei om de specialisten op te sporen die selecteren naar wie de Multatuliprijs (voor proza), de Herman Gorterprijs (voor poëzie) en de Busken Huetprijs (voor essayisten) zal gaan.

De vergoeding houdt niet over: na het toekennen van de Jan Campertprijzen wordt gewoonlijk een bezoek aan een Italiaans restaurant gebracht, wie op het verzoek van de minister inzake de PC Hooftprijs adviseert, mag daarvoor vijfhonderd gulden declareren.

'We worden helaas veel te weinig omgekocht, dat zou wel mooi zijn,' grapt Gerrit Borgers, die zich de afgelopen dertig jaar tot een prominente beoordelaar van letterkundige prijzen ontwikkelde. Hij wordt wel eens opgebeld door een dichter of schrijver die vreest dat zijn publicaties aan de aandacht van het invloedrijke jurylid zijn ontsnapt.

Borgers: 'Ik leg dan altijd uit dat het niet op die manier werkt. Ik kan me best voorstellen dat iemand die van zichzelf vindt dat hij onvoldoende erkenning heeft gehad, probeert de aandacht op zichzelf te vestigen. Als niemand anders het doet, moet hij het zelf maar doen. Vind ik helemaal niet erg, waarom zou hij niet? Ik lees en beoordeel toch zonder dat ik aan een bepaalde man of vrouw denk. Mijn visie op de kwaliteit van het boek probeer ik altijd los te zien van de persoon van degene die het geschreven heeft. Het gebeurt ook wel eens dat iemand mijn aandacht op een bepaalde auteur vestigt omdat hij weet dat ik in een jury zit. Ik kan ook niet alles lezen, ik ben meestal blij met zo'n tip. Het is me wel overkomen dat ik op iemands aanraden iets las waarvan ik moest erkennen: ja, verdomd, daar zit wat in.'

Anton Korteweg, sinds 1978 vertegenwoordigd in het bestuur en ook de jury van de Jan Campertstichting, vindt het vooral 'pijnlijk en gênant' wanneer schrijvers en dichters zich zo nadrukkelijk aanbevelen. Als conservator van het Letterkundig Museum wordt hij bovendien regelmatig opgebeld door lezers die erop wijzen dat hun favoriete auteur nog steeds de PC Hooftprijs niet heeft ontvangen. Waarom werd Toon Kortooms tot dusver hardnekkig overgeslagen?

Gerrit Borgers kent die discussies wel. Er is hem vaak gevraagd

Albert Cohen Solal	Kirsten Thorup Kleine Jonna	Kerstin Ekman Heksenkringen	Paul Thorez De modelkinderen	Jean-Francois Revel Waarom de democratieën sterven
 <p>Deze roman lijkt een cynisch verhaal over een grote passie, maar is gevoelig en vaak zeer kolderiek. Albert Cohen wordt door velen gezien als een der grootste Franse auteurs sinds Proust. 'Een rasverteller, een lichter, een clown, maar vóór alles een doorgewinterde Don Juan, zo moeten we de Franse auteur Albert Cohen wel noemen.' (De Tijd) f 32,50.</p>	 <p>Een Deense roman over de huichelarij van de klassenmaatschappij en de vernedering van de armoede, gezien door de ogen van een elfjarige meisje. f 32,50.</p>	 <p>De schrijfster is lid van de Zweedse Academie, die jaarlijks beslist over de toekenning van de Nobelprijs voor literatuur. Heksenkringen speelt zich af in een Zweeds plaatsje tijdens de laatste decennia van de vorige eeuw. 'Ekman's realisme bezit een poëtische en zintuiglijke frisheid en een ongeunstelde oorspronkelijkheid die onmiddellijk aanspreken'. (Amy van Marken, NRC). 'Vrouwelijke kijk op geschiedenis levert boeiend levensverhaal op'. (Volkskrant). f 34,50.</p>	 <p>Paul Thorez, zoon van de voorzitter van de Franse Communistische Partij, vertelt in De modelkinderen over zijn ervaringen in het jeugdkamp Artek, op de Krim, waar hij als tienjarige kennis maakte met het Russische communistische 'ideale' levenspatroon. f 27,90.</p>	 <p>Revel betoogt dat de democratische samenlevingen zich mentaal schijnen voor te bereiden op een totale onderwerping van de Sovjetunie, zodat de totalitaire staat uiteindelijk zonder wettelijke strijd onze democratie zal vervangen. Een even belangwekkend als omstreden essay, in de top 10 van New York Book Review. f 39,50.</p>

Bij elke boekhandel

MANTEAU

Sigmund Freud Nederlandse editie

Psychopathologie van het dagelijks leven
Psychoanalytische Duiding 1, f 49,50

'De Wolfenman'
Ziektegeschiedenissen 3, f 43,15

Drie verhandelingen over de theorie van de seksualiteit
Klinische Beschouwingen 1, f 39,50

De ondergang van het Oedipus-complex en andere teksten
Klinische Beschouwingen 2, f 42,—

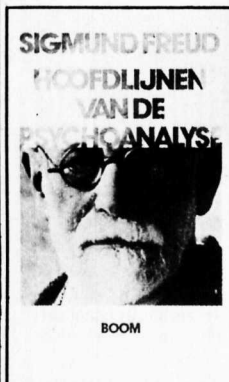
'Gradiva', De Mozes van Michelangelo en andere teksten
Cultuur en Religie 1, f 45,40

Een jeugdherinnering van Leonardo da Vinci. Het 'Unheimliche' en andere teksten
Cultuur en Religie 2, f 43,40

Het onbehagen in de cultuur en andere teksten
Cultuur en Religie 3, f 39,90

Totem en taboe
Cultuur en Religie 4, f 39,90

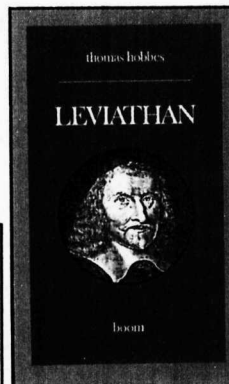
Sigmund Freud
Hoofddlijnen van de psychoanalyse f 19,70

Bert van Herk
Waarom mannen verkrachten
Maatschappelijke achtergronden van seksueel geweld tegen vrouwen, f 26,—

A. Ladan en anderen
De betekenis van de vader
Psychoanalytische visies op het vaderschap, f 25,—

J. Stolk en anderen
Tussen verlangen en werkelijkheid
Opstellen over de waardigheid van mensen met een verstandelijke handicap, f 29,50

Thomas Hobbes
Leviathan of de samenstelling, vorm en macht van een kerkelijke en wereldlijke staat, f 39,50

J. Bor en anderen
25 eeuwen filosofie
Teksten/toelichtingen, f 28,—

H.A.R. Gibb
De Islam
Een historisch overzicht, f 29,50

H. Kunneman
Habermas' Theorie van het communicatieve handelen
Derde druk, f 21,65

Zorgen voor jezelf

E. Klip
Ik doe geen oog dicht
Over slapeloosheid, f 16,—

J. Schouten
Mij krijgen ze niet gek
Over stress en overspannenheid, f 18,50

J. Schouten e.a.
Ik kon wel door de grond zakken
Over verlegenheid en sociale angst, f 16,—

Th. IJzermans e.a.
Dat durf ik niet
Over angsten en fobieën, f 16,—

René Görtzen
Weg met de opvoeding
Met een keuze uit het werk van Janusz Korczak
E. von Braunmühl
Alice Miller, f 29,50

M. Foucault
Geschiedenis van de waanzin
in de zeventiende en achttiende eeuw, f 44,50

'Als je zo'n prijs krijgt op het moment dat je als schrijver begint, zet het tenminste zoden aan de dijk'

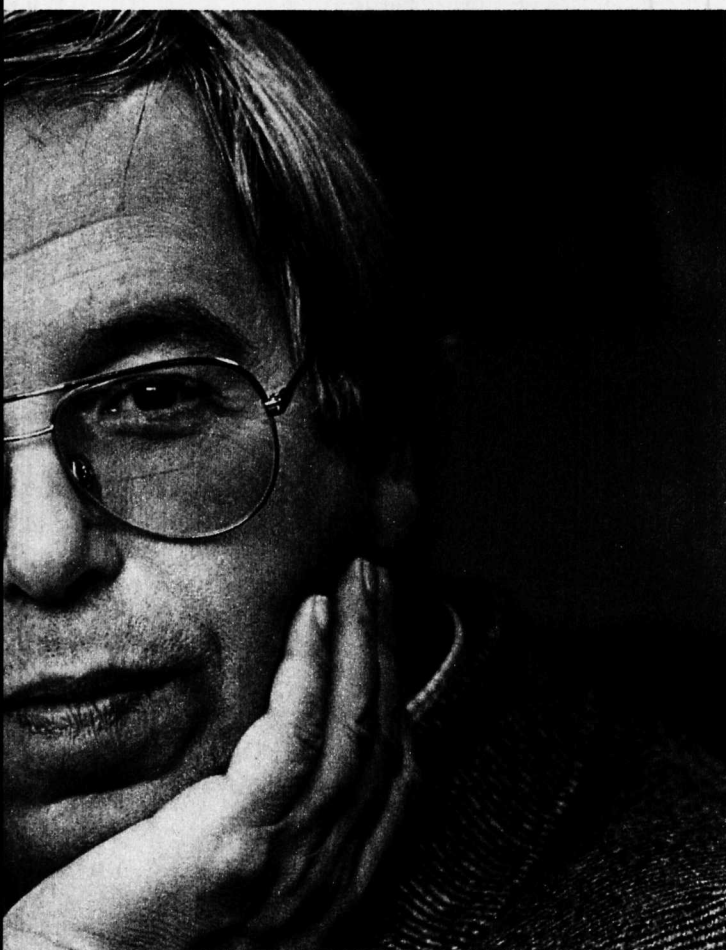
Martin Mooij

waarom Godfried Bomans, misschien wel de meest gelezen schrijver van na de oorlog, nimmer in de prijzen viel. 'We moeten niet vergeten dat voor elke prijs een literair kanon wordt opgesteld,' vind Borgers. 'De opvattingen van *Forum* hebben bijzonder lang doorgewerkt. Iemand die lectuur schrijft zoals Bomans komt dan niet in aanmerking, dat is geen literatuur. Het is natuurlijk altijd een subjectief waardeoordeel dat je toepast. Doorgaans beslist de jury bij meerderheid van stemmen en dan komt het natuurlijk regelmatig voor dat je zelf liever had gezien dat de prijs naar iemand anders ging.' Van de vele tientallen jury's schafte het vergaderen over de Campertprijzen Borgers de meeste voldoening. Er werd weinig geruzied, de sfeer was prettig en de werkwijze efficiënt.

'Die werkwijze', zegt hij, 'verschilt per jury. Bij de Jan Campertstichting komt er een lijst op tafel met alle boeken die het afgelopen jaar verschenen zijn en tot de literatuur kunnen worden gerekend. Dikwijls zitten er mensen in de jury die dat allemaal gelezen hebben om te recenseren. Dat is het handige van een criticus in het gezelschap: die kan zo nodig op de meeste titels een toelichting geven. Al pratend komen we dan uiteindelijk tot een lijst van zo'n vijftien titels. Die boeken worden bij de uitgever besteld en dan gaan we lezen. Het is niet altijd eenvoudig, het vergt minstens drie bijeenkomsten, voordat de knoop kan worden doorgehakt. Voor een Huygensprijs of een PC Hooftprijs hoeven de juryleden veel minder te lezen. Dat zijn oeuvreprijzen, daar moet je voor gelezen hebben. Vergaderen over zo'n prijs is meer een gedachtenwisseling, een literair gesprek tussen vrienden. Wat vind je nu een belangrijk auteur, afgezien van die-en-die die de prijs ooit al eens hebben gehad? Het kan zijn dat de juryleden het onderling totaal oneens zijn, in zo'n geval is het zaak elkaar met argumenten te overtuigen, zodat het lukt om tot overeenstemming te komen. Heel dikwijls blijven er op het lijstje twee, drie figuren over waar eigenlijk niemand op tegen is. Dan gaat het erom: wie van de drie? Bij het nemen van de eindbeslissing spelen dan wel eens andere dan strikt literaire elementen mee. Het kan bijvoorbeeld zijn dat de oudste van het lijstje wordt gekozen omdat de kans dat anderen hem nog eens zullen krijgen veel groter is. De PC Hooftprijs wordt beurtelings uitgereikt aan een dichter, een prozaïst en

Boom

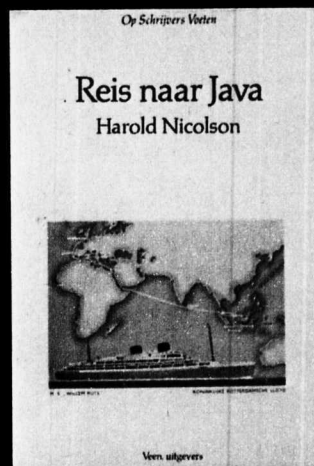
Deze boeken zijn verkrijgbaar in de boekhandel en bij Uitgeverij Boom, Postbus 58, 7940 AM Meppel

een essayïst. Iemand aan wie de prijs voorbijgaat, maakt over drie jaar misschien een kans, maar dat kan voor iemand op hoge leeftijd te laat zijn. Bij de Jan Campertprijzen hebben we een jury die vele jaren meegaat. Als daar een kandidaat het net niet haalt wordt hij het volgende jaar opnieuw op de agenda gezet. Bij de PC Hooftprijs kan dat niet. Daar wordt ook niet bekend gemaakt wie er verder nog door de jury in overweging zijn genomen; dat zou ook weinig elegant zijn voor de betrokkenen. Het is voor een schrijver nooit leuk om te horen dat zijn naam na die van iemand anders werd genoemd. Ten slotte dingt men niet naar zo'n prijs.'

Bij debutantenprijzen ligt dat anders. Daar kunnen de aspirant-schrijvers hun ongepubliceerde werk voor insturen. Borgers zat in de jury die zich verdiepte in het werk van de prille beoefenaars van het geschreven woord dat een kans maakte op de Geertjan Lubberhuizenprijs. Daar kwam nog heel wat leeswerk bij kijken. 'Het afgelopen jaar verschenen er tweëndertig debuten, die hebben we allemaal moeten lezen om tot een verantwoorde keuze te komen,' zegt Borgers. Hij staat er 'helemaal achter' dat uiteindelijk Hermine de Graaf met de eer ging strijken, al was hij persoonlijk vanwege zijn preoccupatie met het werk van Paul van Ostaijen nogal gecharmeerd van de experimentele roman *De huilende man* van Ger Thijs. 'De stromingen die in de literatuur aanwezig zijn, vind je natuurlijk terug in zo'n jury,' verduidelijkt Borgers. 'Iedereen verdedigt de literaire opvattingen die hem waardevol lijken. Als de juryleden een beetje op dezelfde lijn zitten, is dat meegenomen, natuurlijk. In een jury die grotendeels met de vijftigers sympathiseerde, moest je destijds geen Bertus Aafjes neerzetten. Ik heb altijd van te voren willen weten wie er nog meer in een jury zouden komen zitten waarvoor ik werd gevraagd. Niet eens zozeer omdat ik bang was dat ik het niet met de anderen eens zou zijn, maar om te weten of het om mensen ging die volgens mij tot oordelen bevoegd waren. Ik heb om die reden diverse keren een jurylidmaatschap niet aangenomen. Ik heb geen zin om tussen mensen te zitten die van toeten noch blazen weten. Dat kwam vooral vroeger nog wel eens voor. Verschil van inzicht is niet erg, zolang de meningen op kennis en een ontwikkel-

In de serie Op Schrijvers Voeten is verschenen:

Harold Nicolson **REIS NAAR JAVA**

Het boeiende verslag van de reis van het schrijversechtpaar Sir Harold Nicolson en Vita Sackville-West, aan boord van het bekende Nederlandse lijnschip de 'Willem Ruys'! Een boek dat met recht zowel reisverslag als literatuur genoemd mag worden.

Reis naar Java kost f 24,50 en is in iedere boekhandel te koop.

VEEN, UITGEVERS UTRECHT

Hans Warren
GEHEIM DAGBOEK I
1942-1944

GEHEIM DAGBOEK II
1945-1948

Goedkope Edities
f 19,90 per deel

Dick Schouten
ZEE GEHEEL WIT

'Tussen veel hooggeprezen, glad geschreven debutantenproza valt *Zee geheel wit* op door een combinatie van drie kwaliteiten: serieus, slim, spannend. Dat is samen nogal veel.'
H.M. van den Brink in NRC Handelsblad.
f 27,90

Ischa Meijer
**BRIEF AAN MIJN
MOEDER**

In *Brief aan mijn moeder* blikt de auteur terug op zijn (joodse) jeugd.

f 14,90

Laurie Langenbach
GEHEIME LIEFDE

Herdruk van het eerste en tevens beroemdste boek van deze schrijfster. Eveneens leverbaar: *Vera, Gevallen vrouwen, Al dat zweet.*

f 19,90

verkrijgbaar in de boekhandel

UITGEVERIJ BERT BAKKER

de smaak zijn gebaseerd. Er zit altijd wel iemand in een jury die de meeste affiniteit heeft met het werk van de bekroonde auteur. Dan ligt het voor de hand dat hem of haar gevraagd wordt het juryrapport te schrijven; dat jurylid staat er niet voor niets achter. Dikwijls zijn het mensen die in het dagelijks leven als criticus of op literair-historisch gebied bezig zijn, dus de gegevens die ze voor zo'n rapport nodig hebben zijn voor het grootste deel al in hun bezit.'

Het jureren van schrijvers is niet echt leuk werk, vindt Borgers. Hij kan het niet als een erebaantje zien. 'Ik heb het altijd meer uit solidariteit met de schrijvers gedaan,' zegt hij. 'Die prijzen beschouw ik als een materiële en morele ondersteuning voor hun bezigheden. Wie geïnteresseerd is in literatuur en op dat gebied dingen onder de aandacht wil brengen die naar zijn idee te weinig onder de aandacht komen heeft de solidariteitsplicht om in zo'n jury te gaan zitten, vind ik. Als iedereen wegblijft zouden de prijzen door kruideniers beschikbaar worden gesteld en dat is niet de bedoeling.'

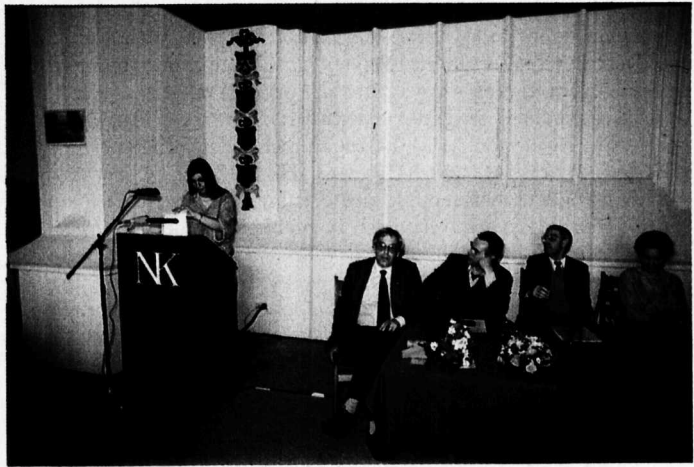
In 1959 kreeg Bert Voeten de Martinus Nijhoffprijs voor zijn vertalingen van Frans, Duits en Engels toneel. Vervolgens trad hij zelf toe tot de jury die deze prijs toekende. Achttien jaar bleef hij aan. In 1977 stapte hij op, nadat de jury van de Nijhoffprijs bespeurde dat een nieuwe generatie vertalers haar opvattingen niet deelde.

Voeten: 'Eigenlijk waren wij meer een college van vakgenoten en vrienden dan een echte jury. In die tijd bestond er een soort syndicaat van vertalers die veel voor het toneel werkten. We spraken onderling de honoraria af, we schoten niet onder elkaars duiven, deden elkaar ook nooit concurrentie aan. Daarom ging het in de jury ook zo goed. Als er een plaats vrij kwam, zochten wij gewoon een collega die wij belangrijk vonden. Dat systeem van coöptatie heeft jarenlang voortreffelijk gefunctioneerd. In '77 ging het feilen vertonen. Wij meenden dat we niemand konden bekronen omdat er te weinig kwaliteit tussen zat. Het gros van de vertalers was dat niet met ons eens. Er werden acties tegen ons gevoerd. Ik begon te twijfelen of ik er wel goed aan had gedaan om zo lang in die jury te blijven zitten en besloot op te stappen. De tijden waren veranderd. Ik dacht wel dat we er steeds in geslaagd zijn de juiste mensen te bekronen, maar dat werd steeds moeilijker. We streefden naar absoluut topwerk. Ik denk dat het in die achttien jaar vijf of zes keer is voorgekomen dat die prijs naar iemand ging waar we niet voor honderd procent achter stonden. Bij gebrek aan beter, zou je kunnen zeggen.'

Als geen *consensus* kon worden bereikt, dook het college de kroeg in. Na drie glazen bier werd onherroepelijk de vereiste overeenstemming bereikt onder het voortvarende voorzitterschap van professor Sem Dresden. In '75 nam Dolf Verspoor — net als Voeten een veteraan in het

'Die prijs is een geweldige erkenning voor het werk, maar het is niet zo dat ik nu het gevoel heb dat ik er al ben'

Hermine de Graaf ontvangt de Geertjan Lubberhuizenprijs in de Nieuwe Kerk in Amsterdam (boven) en spreekt het dankwoord uit (rechtsboven), maart 1985

'college' — de leiding over: 'Verspoor was een hele goede voorzitter, maar hij miste dat doortastende van Dresden. Hij bleef te lang over de zaken doorpraten.' De vier tot zes sessies werden afgesloten met het schrijven van een juryrapport. Meestal klaarden twee afgevaardigden die klus, dat vergde een middagje werk.

'Ik heb het achttien jaar lang met veel plezier gedaan,' stelt Bert Voeten vast, 'maar als ik zie welk oerwoud van prijzen de schrijvers tegenwoordig overwoekert, vraag ik me af wat daar nog het nut van is. Dit is te veel van het goede, het nut van al die verschillende prijzen is totaal zoek. Ik dacht niet dat ik de enige ben die dat standpunt huldigt, iedereen is daar langzamerhand wel van overtuigd. Hoe meer prijzen een auteur vergaart, des te minder het opvalt. Hugo Claus die vier keer dezelfde Belgische staatsprijs krijgt, ik gun het hem van harte, maar het is natuurlijk zinloos. Remco Campert roept altijd dat schrijvers moeten schrijven — en zo is het. Prijzen werken eraan mee dat de literatuuroefening steeds meer uitdraait op een publiciteitscircus. Auteurs moeten daar erg voorzichtig mee zijn, lijkt me.'

IDe meeste literatuur blijft ongelezen, maar dankzij het verschijnen van de schandaalverwekkende literaire prijs kent het volk zijn schrijvers. Prijzen zijn schandaalgevoelig. Arthur van Schendel die op zevenenvijftigjarige leeftijd de voor jong talent gereserveerde aanmoedigingstrofee CW van der Hoogtprijs ontving. Anna Blaman die dezelfde prijs in 1949 weigerde omdat de jury haar roman *Eenzaam avontuur* met de kleinst mogelijke meerderheid (drie tegen twee) had bekroond. De nu vergeten dichter Nes Tergast die in 1956 afzag van de Jan Campertprijs wegens 'ernstige bezwaren tegen het instituut van overheids- en semi-overheidsprijzen'. Lucebert, die in 1953 door de politie het Stedelijk Museum werd uitgeknuppeld, omdat hij, de 'keizer der vijftigers', vermomd als middeleeuws heerser en vergezeld door gekostumeerde geestverwanten de poëzieprijs van Amsterdam in ontvangst kwam nemen. Herman Teirlinck die voorstelde een *Prijs der Nederlandse Letteren* in te stellen en in 1956 de eerste was aan wie de nieuwe prijs werd uitgereikt. De omstreden Jan Cremer die in 1967 met de prozaprijs van de gemeente Amsterdam werd bedacht. De controversiële Gerard Kornelis van het Reve ontving in 1968 de PC Hooftprijs en werd nog controversiëler toen hij minister Marga Klompé bedankte met een kus — of, vroegen de kranten zich 's anderendaags af, was het de minister die het initiatief tot de omhelzing had genomen? Willem Frederik Hermans haalde met tussenpozen de media, eerst wegens zijn weigeringen, later doordat hij tóch voor een prijs zwichtte. In 1958 wees hij het eerbetoon van de hand dat de stichting Kunstenaarsverzet hem wilde bewijzen. 'Staatsbeurzen en prijsuitdelingen zijn een zaak geworden van vriendjes die elkaar wederzijds cadeautjes in de

schoot werpen,' vond de auteur. In 1963 bond hij in *Mandarijnen op zwavelzuur* de juryleden van Nederland op het hart: 'Weest mij dankbaar, vereert mij in het diepste van uw hart! Maar bespaar mij uw adhe-siebetuigingen en geeft mij geen literaire prijs! Ik zal geen enkele literai-re prijs, subsidie of reisbeurs aanvaarden, nooit meer!' In 1966 werd zijn roman *Nooit meer slapen* bekroond met de Vijverbergprijs — 'een prijs zonder prestige,' vond Hermans. Hij verzocht de jury het geld (f2500,—) over te maken op de girorekening van de actie *Eten voor India* en verklaarde in een interview: 'Ik vind het een enorme verbeelding van die mensen dat ze denken dat je voor zo'n bedragje naar Den Haag komt.' De juryleden van Nederland gaven de moed niet op. In 1971 ging de PC Hooftprijs naar Hermans. De brief waarin minister Engels de schrijver van het heuglijke nieuws op de hoogte stelde, bevatte een tikfout: er was sprake van dat hij achtduizend gulden zou krijgen, maar doordat de letters 'fl' zonder spatie aan het bedrag vooraf gingen leek het net of er stond: f 1.8000,—. Toen de fout in een volgende brief werd hersteld, liet Hermans de bewindsman per omgaande weten: 'Niet alleen is het voor een typist niet gemakkelijk geen tikfouten te maken, blijkbaar is het zelfs voor een minister niet gemakkelijk altijd precies te weten wat hij ondertekent. Men kan nauwelijks verwachten dat een schrijver zich bijzonder vereerd zal voelen wanneer hij bekroond wordt door een minister wiens handtekening van de ene dag op de an-dere f 10.000,— in waarde daalt. Ik heb daarom besloten geen prijs te aanvaarden.' In het najaar van 1977 ontving W.F. Hermans andermaal een schrijven waarin hem van overheidswege achttienduizend gulden wegens zijn literaire prestaties in het vooruitzicht werd gesteld. Dit keer klopte het bedrag wel. Het betrof de Prijs der Nederlandse Lette-ren en de auteur besloot die uit handen van Boudewijn, koning der Bel-gen, in Brussel te aanvaarden. Hermans, destijds tegenover *Vrij Neder-land*: 'In Nederland ben ik ook wel eens in aanmerking gekomen voor een prijs. Toen ben ik op de meest onbeschofte en akelige manier be-handeld. (...) Er zijn bepaalde belangen die tegen elkaar afgewogen moeten worden. Ik kan zo'n vriendelijk persoon als de koning van België niet voor het hoofd stoten, ook al omdat België mij zeer dierbaar is.'

Jan Wolkers kreeg in 1963 voor *Serpentina's petticoat* de proza-prijs van de gemeente Amsterdam. Drie jaar later stuurde hij de tweeduizend gulden terug aan burgemeester Van Hall uit woede over het politieoptreden tijdens het huwelijk van Beatrix en Claus. In 1982 weigerde hij de Constantijn Huygensprijs, omdat hij vond dat hij deze onderscheiding voor zijn complete oeuvre minstens twintig jaar eerder had moeten hebben. De jury had het kunnen weten: Wolkers maakte er nimmer een geheim van dat hij de toekenning van een literai-re prijs als een 'persoonlijke belediging' zou opvatten. Dat zei hij niet omdat het gemis aan blijken van publieke waardering hem 's nachts uit de slaap hield, maar omdat journalisten in ieder vraagesprek infor-meerden in hoeverre de kunstenaar zich gegriefd voelde door het feit dat de jury's hem steeds oversloegen.

De 'eregalerij der laureaten' in *Aarts' letterkundige almanak* vermeldt Walter Haesaert (acht prijzen), René Verbeek (acht prijzen) André Desmedts (zeven prijzen), en Gery Helderenberg (zes prijzen). Steekt één Amsterdams prozaprijsje voor de beroemde Jan Wolkers daar niet wat schril bij af? 'Ik maak me er niet druk over,' antwoordt de auteur, om commentaar gevraagd. 'Ik kom uit een milieu dat helemaal niet op competitie is ingesteld. Geen aardse macht begeren wij — dat calvinistische principe is voor mij altijd een soort basis geweest. Toen iemand de Multatulprijs kreeg voor een boek dat stukken minder was dan wat ik ooit heb geschreven stelde ik eens de vraag wie de Multatuli-prijs eigenlijk kreeg toen in 1856 de *Max Havelaar* verscheen. Ik be-doel, mensen die de prijs verdienen krijgen hem niet. Als je naar de lijst met Nobelprijswinnaars kijkt, dan zie je dat die niet naar Joyce ging en wél naar Pearl S. Buck. Alle prijzen zijn voor mij een beetje belachelijk. De jury's zijn altijd uit een bepaald kringetje samengesteld. Toen ik op de academie zat, woonde ik met een schilder die ik nog hoor zeggen dat je nooit iets voor een wedstrijd moest insturen als je geen vrienden in de jury had. De enige die mij ooit gevraagd heeft om in een jury te gaan zitten is Van het Reve geweest. Hij zal toen iets hebben ingestuurd waarvoor hij de prijs wilde hebben. Dat was natuurlijk cynisch en ironisch bedoeld, maar zo werkt dat vaak. Veel van die literaire prijzen

Stijn Streuvels De vlaschaard	Jos Vandelloo De muggen 7e druk	Jos Vandelloo Hars	Herman Portocarero Het anagram van de wereld	Bouke Jagt Bij de gratie Gods
 <p>Het meesterwerk van Stijn Streuvels, nu in een nieuwe uitvoering. Het conflict tussen de trotse, zelfstandige boer Vermeulen en zijn twintigjarige zoon, in wie hij geen opvolger ziet, maar een vijand. f 25,50.</p>	 <p>David Wijsman wordt beïnvloed door drie vrouwen, zijn niet-joodse vrouw Nora, het meisje Greet en zijn moeder. Jos Vandelloo schetst in <i>De muggen</i> een zeer helder beeld van het leven dat zich afspeelt in de jodenbuurt en diamant-wereld van Antwerpen. f 25,50.</p>	 <p>Een verzamelbundel van oude en nieuwe gedichten waarin we Jos Vandelloo opnieuw als dichter kunnen ontdekken en hem kunnen volgen in zijn evolutie vanaf zijn debuut tot nu. f 22,50.</p>	 <p>Een veel geprezen Vlaams debuut waarin de draden van een liefdesroman, een misdaadverhaal en een politiek pamflet worden geweven tot een eenvoudige en toch veelomvattende allegorie vol dubbelzinnige waarheden. f 14,90.</p>	 <p>Twintig jaar geleden begon de ontmanteling van de Nederlandse kerkprovincie - met vérgaande politieke en sociale gevolgen, die vandaag nog actueel zijn. Nooit eerder werden in een roman geloofs-vragen en ritueel zó indringend beschreven. Een roman voor katholieken, ex-katholieken en niet-katholieken. Voer voor theologen én leken. f 32,50.</p>
<p>Bij elke boekhandel.</p>				

MANTEAU

hebben uitsluitend tot doel de prijzengevers belangrijk te maken. Ik heb helemaal geen zin om aan dat opgeblazen gedoe mee te doen.' Wolkers komt te spreken over de Constantijn Huygensprijs waar in 1982 zijn gehele oeuvre mee bekroond zou zijn als hij niet geweigerd had. 'Ik was kwaad omdat de jury te laf was mij die prijs eerder uit te reiken,' zegt hij. 'Ze hebben nog een stel andere prijzen daar in Den Haag. Ik heb een paar keer van juryleden gehoord dat ik was voorgedragen, maar dat anderen in de jury daar voor terugschrokken vanwege *Turks fruit* of *De walgvogel* of een ander boek. Nu konden ze zich verschuilen achter het argument dat het voor mijn hele oeuvre was. De schijnheiligheid die daar achter zit, voelde ik heel goed aan. Aanvankelijk was ik overdonderd toen ik het gelukstelegram kreeg waarin stond dat ik die prijs had gekregen. Dat was niet te geloven. Even later belde het NOS-journaal me op, ze wilden per vliegtuig naar me toe komen. Ik zei, jongens, dat hoeven jullie helemaal niet te doen want ik weiger die prijs. Dat kwam spontaan in me op. Nou, zei het NOS-journaal, als u hem weigert dan komen we helemaal, dat is des te meer reden om u te interviewen. Ik heb toen voor de televisie gezegd dat ik het ene meesterwerk na het andere heb geschreven. Daar zijn ook weer mensen kwaad over geworden, ze begrepen de zelfspot niet die ik in mijn woorden had gelegd. Gomperts heeft later eens in een interview gezegd dat ik door het weigeren van de Huygensprijs ontzettend veel had verdiend, opeens zouden allerlei mensen mijn boeken zijn gaan kopen. Dat is onzin. Het publiek dat die recalcitrantie waardeert, was al mijn publiek. Het is juist andersom. Ik had er een groot publiek bij kunnen winnen. Mensen die nog nooit iets van mij hebben gelezen zouden tot het inzicht zijn gekomen dat het toch echt iets moest zijn, want zo'n Huygensprijs krijg je niet zomaar. Ik ben door mijn karakter helemaal niet geschikt voor literaire prijzen. Binnen tien minuten heb ik de jury belegd. Dat vind ik zo goed van Hugo Claus. Die weet overal tussendoor te zwenken.'

Helemaal vooraan in de eregalerij der laureaten staat Hugo Claus, die voor zijn schrijverschap tot dusver dertien literaire prijzen verwierf. In oktober vorig jaar ging — dit keer wegens *Het verdriet van België* — voor de zesde keer een Belgische staatsprijs naar Claus. In 1979 kreeg hij de Constantijn Huygensprijs en daar schreef hij een sarcastisch gedicht over: (...) Huygens en ik, wij hebben moeite met vliegen, *wouw*, wij lijken beter te kunnen landen, en daarom belanden wij vaak in de trog waar wij erbarmelijk versierd of stichtelijk log de plicht van het gedicht vervullen. (...)

Claus heeft die avond uit zijn gedichten voorgelezen op een slecht bezochte bijeenkomst in het Amsterdamse Paradiso. Het loopt tegen middernacht en België is ver, maar Claus heeft geen haast. Geduldig zet hij uiteen wat er staande voor de prijzenkast in hem omgaat. Niets dus. 'Prijzen,' zegt hij, 'zijn uitsluitend van enige waarde voor me als ze geld opbrengen. De mensen die de jury's bevolken zijn niet de mensen die ik hoogacht, ik acht ze evenmin in staat enig reëel oordeel te kunnen vellen. Het is natuurlijk mal dat ze die staatsprijzen steeds weer aan mij moeten geven; dat vertelt heel veel over de kwaliteit van de anderen. Ik krijg die prijs niet altijd voor boeken die ik zelf zo bijzonder vind. Ze doen maar. Wat moet ik ermee? Het laat me onverschillig. Om maar iets te noemen: in het officiële rapport waarin de jury uitlegt waarom ik de staatsprijs voor *Het verdriet van België* heb gekregen staat dat het wel een best boek was, maar dan voornamelijk voor wat betreft het tweede deel. Dat vonden ze beter dan het eerste deel. Hoe kan ik een dergelijke jury, met zoveel blaaskakerij en onelegantie ooit serieus nemen? Maar ja, als ze een beetje beschaafd zijn geven ze me de volgende keer weer de staatsprijs, natuurlijk.'

Alleen van de eerste staatsprijs die hij ontving, ging een werkelijk vruchtbaar effect op zijn creativiteit uit, zegt Claus. 'Ik was toen een jaar of widentwintig. Omdat ik de staatsprijs ontving, kreeg ik automatisch de ridderorde van Leopold de Tweede. Ik heb een tijdlang met

Ton van Reen Bevroren dromen	M.H. Székely-Lulofs Koelie	Frank Herzen Het jaar van de Bazzio	Jan Meyers Het samenzijn	Hannes Meinkema En dan is er koffie 13de druk
				
<p>Na jaren weer een roman van deze veelgeprezen auteur. Op sobere, maar effectieve wijze wordt beschreven hoe o.m. het oprukkende toerisme het leven van een moeder en dochter in een dorp in Frankrijk beïnvloedt. 'Het proza van Ton van Reen is mooi als poëzie.' (NRC) f19,90.</p>	<p>In Koelie lezen we hoe het in het oude Indië een Javaanse contractarbeider verging; we volgen hem van de dessa naar een wereld van misleiding en dwang, die sterk aan slavernij doet denken. f19,90. Eerder verschenen van Székely-Lulofs opnieuw de romans <i>Rubber</i> (f24,90) en <i>De hongertocht</i> (f24,90).</p>	<p>Arend komt na de dood van zijn moeder in een internaat. Daar hoort hij over de Bazzio, de almachtige bendeleider, altijd aanwezig, nooit onzichtbaar, en de oorzaak van de dood van zijn beste vriend Spruit. Dan schiet Arend zich een weg naar de volwassenheid, die echter geen vrijheid betekent. f22,50.</p>	<p>De rust van de vrijdagavond wordt door een onverwachte gast omgezet in een beklemmend samenzijn waarin het verleden en heden elkaar verdringen en trachten te vernietigen. f23,50. Van Jan Meyers verschenen eerder: <i>Aanrakingen</i> (f19,90) en <i>De wandeling</i> (f22,50).</p>	<p>'Het familieleven, dat weet me wat: geestelijke moord in de koffiepote' schreef Kees Fens bij verschijning van dit boek in de Volkskrant en 'Wie dat kan opschrijven verdient het gekocht te worden', Boudewijn Büch in Hollands Diep. f19,90</p>
<p>Bij elke boekhandel.</p>				

MANTEAU

de Prom

sterk in debuten en wereldliteratuur

Jessica Auerbach
Wintervrouw

Na de geboorte van haar eerste kind trekt Amy zich geheel terug in zichzelf. Eddie, de sympathieke postbode, weet haar apathie te doorbreken. Hoog geprezen Amerikaans debuut. 200 bladz., f 26,50

Bergliot Ibsen
Dromend raadsel

Als schoondochter van Henrik Ibsen inwonend bij de familie, beschikte Bergliot Ibsen over vertrouwelijke gegevens, waardoor zij op absoluut unieke wijze het leven van de beroemde schrijver kon schetsen. 192 bladz., f 22,50

Annie van den Oever
De Broer van God

De kritieken liegen er niet om: ... de meesterproef, ... bijzonder en apart, ... van de bovenste plank, ... zo goed voor een handvol literaire prijzen. Nu al de 3de druk. 256 blz., f 27,90

J.C. van Schagen
Wat dit blijfjel overbleef

Een verzamelbundel gedichten van J.C. van Schagen, samengesteld door Berend Wineke uit dozen vol ongepubliceerd werk en bibliofiele edities. 288 bladz., geb. f 35,—

Roger Vadim
De hongerige engel

Het romandebuut van filmer Roger Vadim. Een bruisend verhaal uit het naoorlogse Parijs, waarin bekende figuren uit de theaterwereld een rol spelen. 248 bladz., f 29,50

Edith Wharton
Het huis van vreugde

De in 1937 overleden Amerikaanse schrijfster wordt internationaal her-ontdekt. Haar eerste grote roman (1905) geeft een indringend beeld van een vrouwenleven. 352 bladz., f 32,50

in de boekhandel

'Een prijs niet toekennen omdat er geen geschikte kandidaat te vinden valt, is iets dat hooguit een jury van een staatsprijs zich kan permitteren'

Anton Korteweg

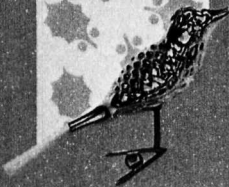

UITGEVERIJ CONTACT

Alice Thomas Ellis
DE VOGELS IN DE LUCHT
Een schitterende sociale komedie.

ALICETHOMASELLIS

DE
VOGELS
IN DE
LUCHT

'Een prachtig boek; ik wou dat ik het zelf geschreven had.'

Renate Dorrestein

'Een combinatie van de sarcastische observatie van Muriel Spark en Fay Weldon en de komische situaties van Saki... consies, scherp en venijnig.'

Spectator

f 19,50

Verkrijgbaar in de boekhandel

C

dat lintje op gelopen. Ik hoopte dat de een of andere kolonel me op straat zou aanhouden om me te vragen waar ik, vlerk dat ik was, de moed vandaan haalde me met dat symbool te tooien. De ridderorde is doorgaans bestemd voor zestigjarigen en ouder. Toen de kolonels mij met rust lieten vond ik dat ik dat niet mocht laten gebeuren, ik mocht die onderscheiding niet verdiend hebben. Ik heb daarom een toneelstuk geschreven, een vrij bittere satire over Leopold de Tweede, wat ik anders waarschijnlijk niet gedaan zou hebben. Om de prijs niet verdiend te hebben schreef ik een toneelstuk — dat is de enige positieve waarde die ik in die prijs zie. Ja, er is geld aan verbonden, maar ik betaal jaarlijks veel meer belastingen dan het bedrag dat ik met de staatsprijs om de drie jaar krijg. Die prijs is iets van zeventuizend gulden, dat kan ik niet anders dan met frivool scepticisme bekijken. Ik weiger nu ook al jaren een dankwoord uit te spreken, dat heb ik nog nooit gedaan. Ik vind dat het mij niet past om voor zoiets te bedanken. Ik heb vaak overwogen of ik zelf niet een literaire prijs zou moeten gaan instellen. Daar moet ik nog eens op studeren. Ik zou een flinke hap van mijn brutotojaarsinkomen kunnen nemen. Dat geld gaat anders toch maar naar de belastingen. Ik ben aan het uitzoeken of het beschikbaar stellen van zo'n prijs inderdaad fiscaal aftrekbaar is.'

De eer en de erkenning die het prijzenwezen zouden impliceren zeggen Hugo Claus niets. Zijn trots ligt volgens hem bij de vier maanden gevangenisstraf waartoe hij ooit veroordeeld werd omdat hij de heilige driebuldigheid op het toneel had geënceneerd. Slechts één keer weigerde hij een literaire prijs in ontvangst te komen nemen. 'Dat is alweer een tijdje geleden. De Vereniging ter Bevordering van het Vlaamse Boekwezen beweerde dat ze een enquête had gehouden onder auteurs en boekhandelaren en daaruit was ik uit de bus gekomen als de beste schrijver van het jaar. Ik heb eens geïnformeerd bij bevriende boekhandelaren maar niemand had ooit van die enquête gehoord. Die vereniging wilde mij de prijs officieel overhandigen. Dat was een bronzen plakette. Toen ik vroeg wat het betaalde, bleek dat ik alleen die medaille zou krijgen, geen geld. Het ging om de eer. Voor die eer heb ik bedankt, de heren mochten hun prijs houden. Dat heeft toen een immense opschudding veroorzaakt. Ik ben uitgescholden voor arrogante vlerk

en wat al niet. Vanaf dat moment heb ik me voorgenomen elke prijs te weigeren die niet minstens het maandloon bedraagt van een geschoolde arbeider. Tweeduizend gulden is het minimum, anders houden ze hem maar.'

Zijn literaire staatsprijzen te laag? 'Het is natuurlijk belachelijk dat de PC Hooftprijs een compleet oeuvre met tienduizend gulden bekroont,' vindt Gerrit Borgers. 'Zo'n schrijver zou op z'n minst een heel jaarinkomen moeten ontvangen, zodat hij zich een jaar zonder bijwerk als het houden van lezingen aan een volgend werk zou kunnen wijden. Dat is nuttig, vooral nu literaire prijzen zo gedevalueerd zijn. Een prijs garandeert niet meer, zoals vroeger, dat van de betreffende auteur ineens gigantische oplagen worden verkocht.' In 1947 bedroeg de PC Hooftprijs vijftienghonderd gulden, in 1960 werd het bedrag verhoogd tot vierduizend gulden, in '71 werd deze som verdubbeld en nu is er tienduizend gulden op 's lands begroting voor gereserveerd. Maar nu het buitenland: de Goetheprijs in Duitsland behelst vijftigduizend Mark, dat is evenveel als de Arno Schmidtprijs van de stad Keulen en de Sonnegprijs in Denemarken. De Cervantesprijs in Spanje is tien miljoen peseta's, de Spaanse Planetaprijs acht miljoen peseta's — omgerekend in Nederlandse valuta respectievelijk tweehonderdduizend en honderdveertigduizend gulden. De Italiaanse Frantineliprijs is goed voor vijf ton, de Russische Leninprijs doet drie ton en de Nobelprijs voor de literatuur loopt eveneens in de drie ton. Tienduizend gulden voor een debutant die de Geertjan Lubberhuizenprijs wint, is tegen de achtergrond van deze bedragen redelijk. Tienduizend gulden voor een dichter, romancier of essayist die al zijn publikaties met de hoogste staatsprijs bekroond ziet, blijft — zoals de Vereniging van Letterkundigen meer dan eens signaleerde — achter bij wat in het buitenland gebruikelijk is.

'Tienduizend gulden valt in deze tijd nauwelijks een bekroning te noemen, dat zou een ton moeten zijn,' vindt Ernst van Altena, die zich jarenlang in de bestuursregio van de schrijversvakbond bewoog. Nu is hij vice-voorzitter van de Federatie van Kunstenaarsverenigingen. 'Ik heb toevallig net een prioriteitenlijstje voor de federatie gemaakt en

'EEN PRACHTIG EN VAAK VERBIJSTEREND BOEK'

— NRC Handelsblad

STUDS TERKEL

'DE GOEDE OORLOG'

EEN VERZAMELING
HERINNERINGEN AAN DE
TWEDE WERELDOORLOG

Studs Terkel
'DE GOEDE OORLOG'

In dit boek vertellen mannen en vrouwen op openhartige en vaak ontluisterende wijze over hun ervaringen tijdens de Tweede Wereldoorlog.

'De goede oorlog' staat al wekenlang hoog genoteerd op The New York Times Book Review Best-sellerlijst.

Nu ook in Nederland in iedere boekhandel te koop voor f 39,50.

Studs Terkel is meer dan een schrijver, hij is een nationale hulpbron. Veel historici beperken zich tot de presidenten. Terkel komt uit bij de ziel van onze geschiedenis.
— John Kenneth Galbraith

VEEN, UITGEVERS UTRECHT

Maarten Doorman
WEG, WEGEN

f 24,90

Poëzie debuteert

Helen Knopper
FOTO'S GEKNIPT VOOR DROMEN

Oorlogsherinneringen in sobere en glasheldere poëzie.

Eerder verschenen: **Een onfatsoenlijk afscheid** (3de druk), **De kamer van Fien Kristal**, **Het geheim van de zwaan** en **Tot aan de sprong**.

f 24,90

vertrouwd in de boekhandel

Vladislav Chodasevitsj
HET GLAS DAT GEEN LEUGENS VERDRAAGT

Het tweede deel in de Tweede Ronde Reeks, een serie betaalbare bundels vertaalde poëzie in tweetalige edities.

f 19,90

UITGEVERIJ BERT BAKKER

OM BOEK VOOR BOEK BIJ STIL TE STAAN

De helling

Suzanne Biewinga

Suzanne is 28 jaar als ze wordt geconfronteerd met het feit dat ze baarmoederhalskanker heeft. Ze ziet zich meegeslept in een stroom van gebeurtenissen en gevoelens die haar leven op z'n kop zetten. Het afbreken van alle dagelijkse bezigheden, de overrompelende wereld van het ziekenhuis, de angst om dood te gaan, het verdriet om haar kinderen die nooit geboren zullen worden.

f 18,50 Verschijnt 1^e week mei.

Omgaan met Marokkanen

Regels, omgangsvormen, het psychosociale gesprek

Philip van der Meer

Alles over het milieu van herkomst, gewoonten, ervaringen, verwachtingen, beleefdheid, begroetingen, de rollen van gast en gastheer, humor, conversatie en de vaak verrassende expressie van zowel fysische als psychische klachten.

Een boek als brug.

f 35,-

Pyttersen's Nederlandse Almanak 1985

Nederlands meest omvattende gids en adresboek op maatschappelijk gebied. Circa 850 pagina's met meer dan 55 000 persoonsnamen en ruim 15 000 adressen. Met actuele informatie over onder meer de meest uiteenlopende verenigingen en stichtingen, gemeentelijke en rijksoverheid, instellingen van beroeps- en bedrijfsleven, kamers van koophandel, onderwijsinstellingen en ziekenhuizen.

f 121,- Verschijnt in juni.

Vrouwen in tweestrijd

Tussen thuis en tehuis

Bram van Stolk en Cas Wouters

Tweede, uitgebreide druk

Waarom keren zoveel arbeidervrouwen weer bij hun man terug nadat ze hem kort tevoren verlieten en in een opvangcentrum toevlucht zochten? In deze tweede druk ook: 'Verlaten mannen: angsten, eigenwaarde en inschikking'.

f 36,50

Langzaam afscheid nemen

Ria van Boheemen-Walhain

Na een huwelijk van ruim dertig jaar openbaart zich bij haar man dementie. In dit boek beschrijft ze zonder enige opsmuk het verloop van de ziekte van haar man. Het proces van dementeren en de enorme emotionele reacties die dat in haar teweeg bracht. Het verhaal van de vrouw die afscheid moet nemen van haar echtgenoot.

f 14,75

Wat is dat voor een school?

Onder redactie van Jos Ahlers

Tweede, geactualiseerde druk

Er zijn zoveel verschillende schooltypes, dat het daaruit moeilijk kiezen is. Met dit boek kunnen ouders een bewuste keuze doen. De auteurs behandelen in klare taal uitgangspunten, doelstellingen en filosofie van de verschillende schooltypes.

f 31,-

Opgroeien in een pleeggezin

Onder redactie van dr. Tonny Weterings

Dit boek geeft op vragen over pleeggezin en pleegkind een zo duidelijk en praktisch mogelijk antwoord.

f 29,50

Kun je me zeggen waar woon ik

Hans Horstink

Indrukken, overdenkingen, gesprekken en beschrijvingen van gebeurtenissen in een verpleeghuis voor demente bejaarden. Eerder verschenen onder de titel 'Soms stel ik me voor dat het mij overkomt'.

f 23,50

Doeltreffend werven, solliciteren en selecteren

Drs. C. J. J. Korswagen

Een schat van waardevolle en praktische tips voor sollicitanten én selecteurs. Dit unieke boek geeft ze niet alleen zicht op hun eigen, maar ook op elkaars aandeel in het totale proces. Het waarschuwt voor valkuilen en geeft voorbeelden van hoe het niet moet en hoe het beter kan.

f 29,-

Succesvol spreken

Lysbeth Tonckens

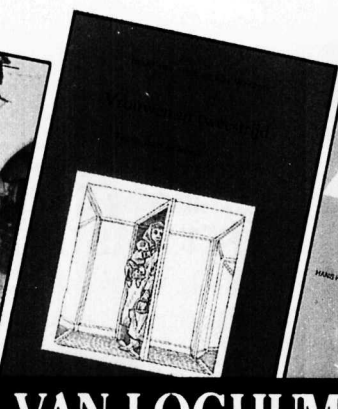
Dit kleine naslagwerk is geschreven voor allen die opzien tegen spreken in het openbaar en ervan uitgaan dat zij niet geschapen zijn om dit op een geanimeerde manier te kunnen doen. Het boekje geeft richtlijnen voor het structureren, mondeling illustreren en presenteren van een speech: of dit nu een lezing is dan wel een gelegenheidstoespraak.

f 29,-

Gratis! De 64 pagina's dikke Van Loghum Slaterus Catalogus 1985

Bel voor uw bestellingen en/of de gratis catalogus Libresso: 05700-91153.

Ook verkrijgbaar via de boekhandel.

VAN LOGHUM SLATERUS

daar staan de literaire prijzen ergens bovenaan,' meldt hij. 'Een kunstenaar wordt het beste geëerd door het toekennen van een bedrag waarvan hij zich een *sabbatical year* kan permitteren. Dan kom je al gauw op tussen de vijftigduizend en honderdduizend gulden uit. Dan heeft zo'n prijs zin. Bovendien is het geen onaardige gedachte: hoogleraren hebben ook recht op een *sabbatical year*, dus waarom schrijvers niet? Die prijzen moeten gehandhaafd blijven en het is een schandaal dat ze zo laag zijn, maar er is iets anders dat ik veel kwalijker vind. Een paar jaar geleden heeft de overheid de eregelden voor oudere letterkundigen afgeschaft. Een oeuvre opbouwen dat twintig, dertig jaar lang auteursrecht oplevert, is maar heel weinigen gegeven. Wie altijd een vrij beroep heeft uitgeoefend krijgt geen pensioen, alleen AOW. Eigenlijk zou ik een prijs voor alle oudere letterkundigen sociaal rechtvaardiger vinden dan een prijs voor één.'

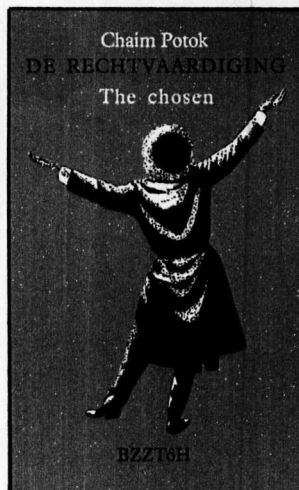
Heeft de status van een literaire prijs te maken met het bedrag dat er mee gemoeid is? De publicist Nico Scheepmaker zal dit jaar voor de tiende keer de Cestoda-prijs uitreiken: f 53,60 voor iemand die daar wegens 'het moeiteloos beoefenen van de Nederlandse taal in al haar genres' voor in aanmerking komt. De prijs vindt zijn oorsprong in een *practical joke* van drie auteurs, die Scheepmaker een poets wilden bakken: per ANP-telex maakten zij in 1974 wereldkundig dat het genootschap Onze Taal had besloten de actieve columnist de Cestoda-prijs toe te kennen. 'Dat was *fake*, maar het jaar daarop heb ik de prijs geïnstitutionaliseerd,' zegt Scheepmaker. 'Ik heb er een serieuze prijs van gemaakt, compleet met een bekertje met inscriptie en een bedrag van f 53,60. Vorig jaar kreeg Mies Bouhuys hem uitgereikt. Ze was verbaasd toen ze merkte dat het een hele belangrijke prijs was geworden. Ze kreeg bloemen en telegrammen en enthousiaste brieven toegestuurd. Dat het zo werkte, wist ik ook niet. Als je een prijs maar vaak genoeg uitreikt aan mensen die hem ook werkelijk verdienen wordt hij vanzelf serieus genomen, zo blijkt. Het bedrag doet er dan niet zoveel meer toe.'

Hebben literaire prijzen nog nut? Vijftien jaar geleden was dat al een knellende vraag. *De Vlaamse Gids* wijdde er een symposium aan in de badplaats Knokke. Vele prijswinnaars — en zij die er wellicht van droomden dat ooit te worden — ontvouwden er hun gedachten.

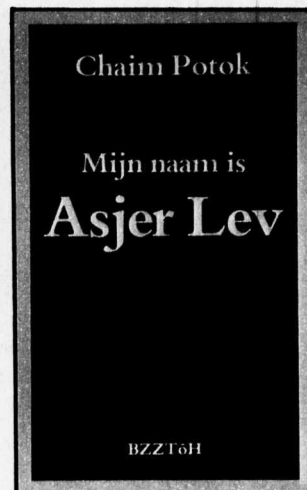
Adriaan Venema noemde alle literaire prijzen onzinnig. Toch zei hij dat, mocht hij ooit in aanmerking komen voor een letterkundige prijs, hij die niet zou weigeren 'mits het bedrag groter is dan tweeduizend gulden, daar ik in Hilversum in een winkel een Harley Davidson uit het jaar 1935 gezien heb, die ik me gaarne voor dat geld zou willen aanschaffen.'

Paul Snoek, op dat moment zo juist gehuldigd met de Jan Campert-prijs, ging ervan uit dat iedereen kritiek heeft op de 'vele onvolmaakt-heden, vaak onrechtvaardigheden' waarmee de toekenningen gepaard gaan. 'Nochtans mag men niet uit het oog verliezen dat er beter duizend prijzen kunnen bestaan dan geen,' waarschuwde hij, 'dat het uiteindelijk toch wenselijker is dat men tienduizend frank aan een poëzie-prijs besteedt dan aan de verkiezing van Miss Slachthuizen te Anderlecht of er een wedstrijd om ter langst harmonica spelen mee organiseert. Literaire prijzen zijn een noodzakelijk folkloristisch kwaad en een kritisch cadeau van onze rederijderskamers. Wie een prijs krijgt kan alleen maar weigeren of dankbaar zijn en dat ben ik in mijn geval zeer.' Eddy van Vliet, inmiddels in het bezit van vijf literaire prijzen, noemde het bekronen van letterkundigen 'even zinvol als het bekronen van de winnaar van de Ronde van Frankrijk, de eerste van de klas, de man die het langst zijn pijp kan brandend houden en de Duitser die het grootste aantal ballen gehakt kan verzwelgen. Het enige verschil tussen de Canadese boomzaagkampioen en de literator is dat de laatste zich afvraagt of zijn bekroning zinvol is om reden dat hij niet alleen aan zijn eigen ik twijfelt maar tevens aan de groep mensen waar hij deel van uit maakt.' De essayist R.A. Cornets de Groot — laatstelijk vertegenwoordigd in de gedesavoueerde jury die vond dat Brandt Corstius de PC Hooftprijs verdiende — wees erop dat het krijgen van een prijs nog geen erkenning betekent. 'Praktisch niemand weet het en daarom moet het nu maar eens gezegd worden dat *De derde persoon* van Schierbeek in opdracht van de regering geschreven werd,' verklapte de spreker. Bert Schierbeek had een stipendium van f 750,— gekregen van een staatscommissie.

CHAIM POTOK

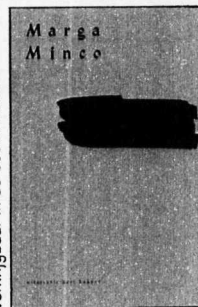
ISBN 90 6291 166 8
264 blz. 26,50 2e druk

ISBN 6291 174 9
288 blz. 37,50

Bij uitgeverij BZZTôH

MARGA MINCO

vertrigbaar in de boekhandel

10^e
DRUK

f 19,90

DE VAL

Meer dan 100.000 exemplaren verkocht!

(en van Het bittere kruid 351.000 ex.; De andere kant 65.000 ex.; Een leeg huis 73.000 ex.; Verzamelde verhalen 15.000 ex.)

UITGEVERIJ BERT BAKKER

HES UITGEVERS VOOR HET SERIEUZE WERK

M. van Rossem
**De Verenigde
Staten in de
twintigste eeuw**

Een bundel
over Rusland
verschijnt
binnenkort

2e druk, f 39,50

P.J. Buijnsters
**Nederlandse
literatuur
van de 18e eeuw**

Veertien
verkenningen

f 25,-

Mieke Bal, e.a.
**En Sara in haar
tent lachte...**

Patriarchaat en
verzet in bijbel-
verhalen

f 16,-

**Het Wilhelmus
in artikelen**

onder redactie van
J. de Gier

f 39,50

**Middeleeuwen over
vrouwen deel 1**

onder redactie van
R.E.V. Stuijp,
C. Vellekoop

deel 2
verschijnt
binnenkort

f 29,50

**Twee spiegels
op Cambang**
onder redactie van
R.H. Hesselink

Een portret van
Japanners in de
negentiende eeuw

f 29,50

LITERATUUR
TIJDSCHRIFT OVER NEDERLANDSE LETTERKUNDE

Tweemaandelijks tijdschrift
voor iedereen die geïnteresseerd
is in de Nederlandse letterkunde
van de middeleeuwen tot nu

LITERATUUR geeft lezers
achtergrond

In de boekhandel verkrijgbaar

H&S

HES UITGEVERS B.V.
UTRECHT

'Ik betaal
jaarlijks veel
meer belastingen
dan het bedrag
dat ik met de
staatsprijs om
de drie jaar
krijg'

Hugo Claus

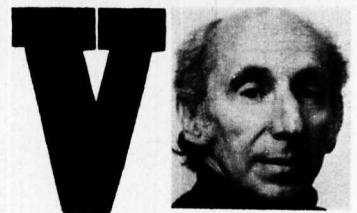
sie die vond dat hij na *Het boek Ik* nu eens een 'roman in de derde persoon met autobiografische jeugdherinneringen' moest schrijven. Het werkstuk werd als volwaardig produkt door de regering aanvaard, maar toch werd de auteur verzocht er geen ruchtbaarheid aan te geven dat het een regeringsopdracht betrof. Dat zou maar tot lastige vragen in het parlement leiden. 'Hoe je het geval ook wendt of keert, Schierbeek kreeg wèl het geld, maar niet de erkenning die hem toekwam,' concludeerde Cornets de Groot.

Bert Schierbeek herinnert zich het voorval. 'In die tijd was het krijgen van een prijs veel meer een gunst dan het nu is,' zegt hij. Vijf maal werd de nu zevenenzestigjarige dichter-schrijver onderscheiden: de Poëzieprijs van de gemeente Amsterdam (1956), de Henriëtte Roland Holstprij (1960), de Lucy B. en C.W. van der Hoogtprij (1961), de Vijverbergprijs (1971), de Herman Gorterprijs (1978) — hij heeft ze allemaal gehad. Schierbeek: 'De Gorterprijs kreeg ik voor *Weerwerk*, dat samen met het boek *Betrekkingen* en het boek *Binnenwerk* één geheel vormt. In geen enkel toonaangevend dag- of weekblad is dat boek besproken. Daaruit blijkt dat ik weliswaar een prijs heb gekregen, maar geen erkenning. Ik wil niet over mezelf opscheppen, maar ik weet vrij aardig welke positie ik inneem. Wat ik heb gedaan in de literatuur en poëzie dat was nog nooit in Nederland vertoond; dan moet je rekenen op weerstand.'

In het gebouw van de Rotterdamse Kunststichting wijst Martin Mooij, hoofd van de afdeling letteren, op de hoge onderscheiding die de maasstedeling Jan Koonings ten deel viel. Voor het script van het toneelstuk *Backstage* toucheerde hij de Visser Neerlandiaprijs. 'Maar was die prijs nu ook een erkenning?' vraagt Mooij zich af. 'Ik dacht het niet, want dat stuk is nooit opgevoerd. Wat heb je dan als schrijver aan zo'n prijs, afgezien van de centen die het oplevert? Ik geloof niet dat naar aanleiding van die prijs ook maar één toneelgezelschap het script van *Backstage* heeft opgevraagd om te kijken of het iets voor ze was. Dit geval staat niet op zichzelf; veel bekroonde toneel-schrijvers is hetzelfde overkomen.' Bijdragen tot de doorbaak van een auteur, de kroon plaatsen op een oeuvre dat zulks verdient — het zijn doelen die bij nader indien de mogelijkheden van een jury soms ontstijgen.

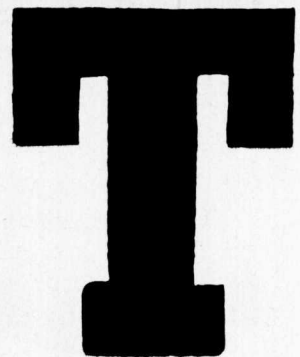

Aan een elfjarige jongen en een zestienjarig meisje voltrekt zich de oude geschiedenis van Harlekijn en Columbine. K. Schippers' nieuwe roman, *Een liefde in 1947*, is een romantische komedie. f 29,50.

Op 10 april viert Leo Vroman zijn zeventigste verjaardag. Ter gelegenheid daarvan verschijnt *Gedichten 1946-1984*, meer dan duizend bladzijden dundruk, gebonden in linnen, voor f 75,-.

Querido

Transfusie is de naam van een nieuwe serie, waarin Nederlandse dichters hun versie geven van het werk van een buitenlandse collega, dat eraan staat afgedrukt. De eerste twee delen zijn *Geen antwoord* van Peter Huchel / J. Bernlef en *Een Nederlandse titel* van Oskar Pastior / Wiel Kusters. Beide delen kosten f 25,-.

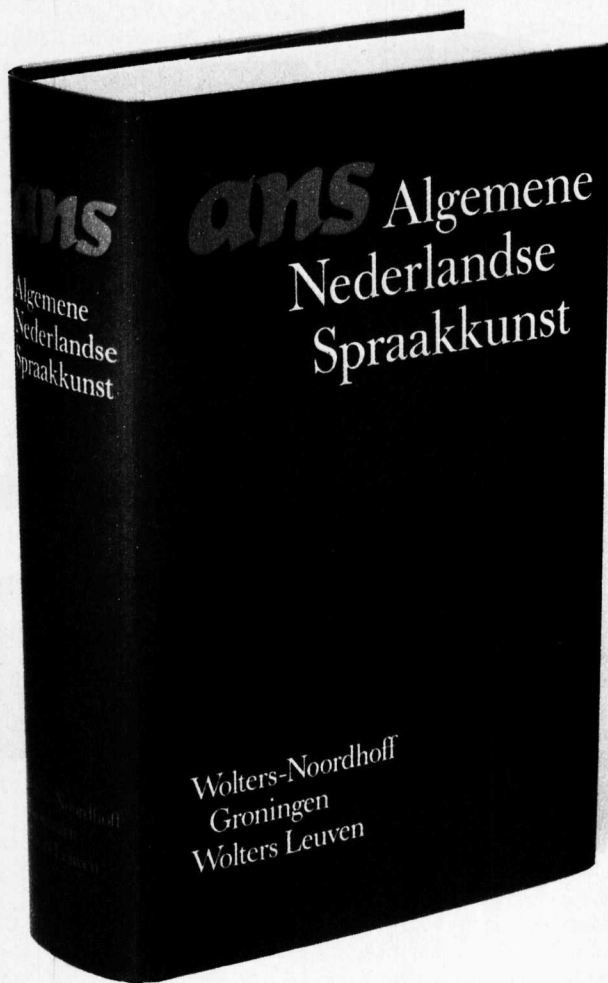
Querido/Transfusie

Algemene Nederlandse Spraakunst

Uniek & onmisbaar

G. Geerts, W. Haeserijn, J. de Rooij,
M.C. van den Toorn

Een vrijwel volledige grammaticale beschrijving van het hedendaagse Nederlands; een studie- en naslagwerk voor praktisch gebruik.

090 01 334962 gebonden 1309 p. f 160,00

Verkrijgbaar in de boekhandel.

Wolters-Noordhoff bv
Postbus 58
9700 MB Groningen
Telefoon (050) 22 68 88

Wolters-Noordhoff

Hugo
Verdaasdonk:
'Ach, natuurlijk
blijft die PC
Hooftprijs
bestaan. Let
maar op,
volgend jaar
wordt-ie weer
gewoon uitgereikt'

Hugo Brandt Corstius tijdens zijn toespraak nadat hij de Busken Huetprijs had ontvangen, februari 1985 (Foto: ANP)

In 1970 werd de driejaarlijkse *Staatsprijs voor dramatische letterkunde* ingesteld. Toen de jury er niet in slaagde een auteur aan te wijzen die de prijs verdiende, werd de staatsprijs hetzelfde jaar maar weer afgeschaft.

In 1974 installeerde Mensje van Keulen de Fontijnprijs, bedoeld voor debuterende schrijvers. Het winnende manuscript — *Oranjebal* van R.A. Basart — werd uitgegeven door Bert Bakker, maar van de Fontijnprijs werd sindsdien nooit meer iets vernomen. 'Ik ben er heel erg van teruggekomen,' zegt Mensje van Keulen nu. 'Ik heb die prijs destijds samen met een stel vrienden bedacht uit ergernis over allerlei prijzen waarvan wij vonden dat ze bij de verkeerde mensen terecht kwamen. Hoe het precies is gegaan weet ik niet meer, maar ik herinner me wel dat de tweehonderd inzendingen bijna allemaal van een rampzalig niveau waren. Het had geen zin om met die prijs door te gaan.'

In Den Haag richtte het dagblad *Het Vaderland* samen met een stichting 'voor kunst en culturele samenwerking' in 1980 de *Ramp-Hofdichtprijs* op, bestemd als aanmoediging voor Nederlandse dichters beneden de dertig jaar. Willem Bijsterbosch was de eerste die de prijs kreeg. Het tweede jaar kwam de jury er al niet meer uit. 'Dat vond ik belachelijk,' commentarieert Anton Korteweg. 'Een prijs niet toekennen omdat er geen geschikte kandidaat te vinden valt, is iets dat hooguit een jury van een staatsprijs zich kan permitteren. Zo belangrijk is zo'n plaatselijke prijs nu ook weer niet. Waarom gaat die prijs niet gewoon naar degene die de beste is? Na twee jaar was de Ramp-Hofdichtprijs al overleden, dat was niet nodig geweest als ze wat ruimere criteria hadden aangelegd. Met een staatsprijs kun je dat niet doen; daar moeten de hoogste normen gelden. Ik heb overigens de indruk dat er de laatste jaren een tendens bestaat, de literaire prijzen zoveel mogelijk maar wél uit te reiken. Dat geldt blijft anders maar liggen zonder dat er een schrijver is die er beter van wordt.'

In 1970 kreeg Rotterdam een poëzieprijs, die de Feniksprijs heette. In 1971 zou de onderscheiding naar professor dr. J.A. Emmens gaan, die echter kort voor de officiële overhandiging kwam te overlijden. 'Toen was eigenlijk voor iedereen het plezier eraf,' zegt Martin Mooij. 'De jury kwam niet meer bij elkaar, we besloten die prijs maar een poosje te laten rusten. Sindsdien staat hij in de ijskast, hij is nooit officieel opgeheven. Het geld was beschikbaar gesteld door de di-

recteur van een asperinefabriek. Vijftienduizend gulden, daar zouden we drie keer vijfduizend gulden van kunnen uitreiken. Ik meende aanvankelijk dat als zo'n prijs er eenmaal is, hij niet snel zal worden opgeheven. Dat loopt wel door, dacht ik, er is altijd wel een pot waaruit zoiets betaald kan worden. Nu kijk ik er anders tegenaan. Er staat nog vijfduizend gulden, genoeg om één keer de Feniksprijs uit te reiken. Na al die jaren lijkt het me een hachelijke zaak om daartoe over te gaan. Dan stellen we opnieuw een prijs in die we daarna meteen weer moeten opheffen. Dat zou meer een kwestie zijn van geld opmaken dan erkenning geven aan een dichter. Aan de andere kant kunnen we met dat geld niet iets anders gaan doen. De meneer die het ons destijds schonk, leeft niet meer, we kunnen dat geld niet zomaar een andere bestemming geven. Ik weet niet hoe we uit deze positie moeten komen. Formeel bestaat de Feniksprijs nog steeds. Elk jaar vraagt de accountantsdienst ons weer wat we van plan zijn met dat geld te gaan doen.'

Op de andere literaire prijs van Rotterdam, de Anna Blamanprijs, bestemd voor 'lokaal talent', rust evenmin veel zegen. Tussen 1970 en 1980 kwam de jury trouw bij elkaar zonder dat het lukte overeenstemming te bereiken over een geschikte kandidaat. 'In 1980 is toen besloten de prijs te veranderen in een stipendium', vertelt Mooij. 'Men had jarenlang het idee dat er geen belangrijke auteurs in Rotterdam meer waren, maar dat bleek niet te kloppen. Er is toen besloten Cornelis Bastiaan Vaandrager de opdracht te geven tot het schrijven van de bundel *Vleeswagen naar Parijs*.' Voor nadere informatie verwijst Mooij naar de directeur van een Rotterdamse computerfirma, de heer K.W.A. Engelbrecht, die als secretaris van het Anjerfonds nauwgezet op de hoogte is van de ontwikkelingen rond de Anna Blamanprijs. 'Het staat er een beetje triest voor,' bekennt Engelbrecht. 'Die vleeswagen is nooit in Parijs aangekomen, zullen we maar zeggen. Ik heb begrepen dat Vaandrager er niet in is geslaagd de bundel tot een goed einde te brengen. Dat is jammer, het heeft destijds moeite genoeg gekost om tot het besluit te komen hem die tienduizend gulden toe te kennen.' Wanneer de jury wederom bij elkaar komt om zich te beraden over de vraag aan wie de volgende opdracht wordt verstrekt, kan het bestuurslid niet zeggen: 'Dat is een gewetensvraag, die u me daar stelt. Ik moest maar weer eens het initiatief nemen om een aantal mensen bij elkaar te brengen die dat voor ons kunnen bekijken.'

RUDIE KAGIE

TAAL- EN LETTERKUNDE BIJ WOLTERS-NOORDHOFF

Visies op Spelling

E. Assink en G. Verhoeven

In *Visies op Spelling* worden, voor het eerst in Nederland, de resultaten van recent onderzoek naar problemen rond onze spelling voor een breed publiek toegankelijk gemaakt.

90 01 04400X ing. ca. 240 p. ca. f 37,50 verschijnt in mei

Taal in uitvoering

Inleiding tot de psycholinguïstiek

Ton Dijkstra en Gerard Kempen

Stelt de meest relevante facetten van de algemene psycholinguïstiek en haar voornaamste toepassingen aan de orde.

Met als bijlage: **Schat uw woordenschat**

90 01 267890 ing. 138 p. f 25,00

Argumenteren

F.H. van Eemeren, R. Grootendorst, T. Kruiger

Bestemd voor iedereen die zelf beter wil leren argumenteren en de argumentatie van anderen beter wil leren beoordelen.

90 01 27921X geïll. ing. 164 p. f 20,00

Tussen schrijver en lezer

een doorsnee van het boekenvak

Samengesteld door docenten en studenten

van de Frederik Muller Akademie

In *Tussen schrijver en lezer* wordt de geschiedenis van uitgeven, boeken maken en boekverkoop behandeld. Een uitgave voor zowel vakspecialisten als voor wie geïnteresseerd is in het maken en kopen van boeken.

90 01 322506 geïll. ing. 240 p. f 37,50

Van den Vos Reijnaerde

De tekst kritisch uitgegeven met een inleiding, woordverklaring en commentaar door Dr. F. Lulofs.

Deze nieuwe editie naar de huidige stand van het Rijnaert-onderzoek is zo ingericht dat ieder die in de literatuur van het verleden geïnteresseerd is, de tekst opnieuw geboeid zal lezen.

90 01 557554 geïll. ing. 326 p. f 36,50

Bredero

Onder redactie van Dr. M.A. Schenkeveld-van der Dussem verzorgd door een werkgroep Utrechtse Neerlandici.

Samengesteld ter gelegenheid van het Bredero-jaar. Het boek biedt voor een breed publiek van belangstellenden een beeld van de dichter.

90 01 779905 ing. rijk geïllustreerd 95 p. f 21,00

Historische letterkunde

Facetten van vakbeoefening

onder redactie van Marijke Spies

Een negental prominente literatuurhistorici uit Nederland en België laten aan de hand van een concreet onderwerp zien wat de historische Nederlandse letterkunde zoal te bieden heeft aan vraagstellingen en benaderingswijzen.

90 01 805302 ing. 208 p. f 30,75

Lexicon van literaire termen

Dr. H. van Gorp e.a.

Dit lexicon geeft een helder inzicht in de betekenis en het gebruik van literaire termen. Het is een onontbeerlijke ruggesteun voor ieder die uit interesse of uit hoofde van studie of beroep met literaire termen in aanraking komt.

90 01 341578 ing. 2e druk 348 p. f 39,50

Wolters-Noordhoff bv

Postbus 58

9700 MB Groningen

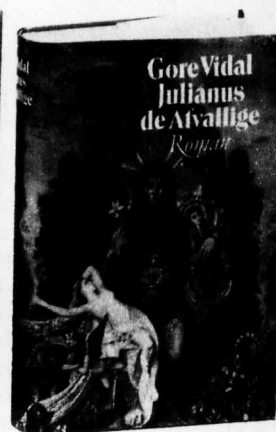
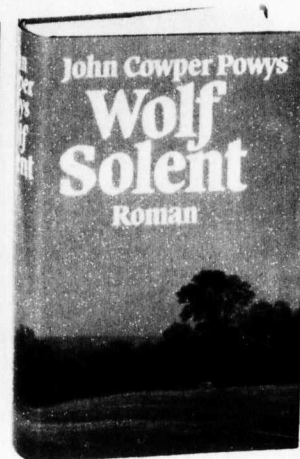
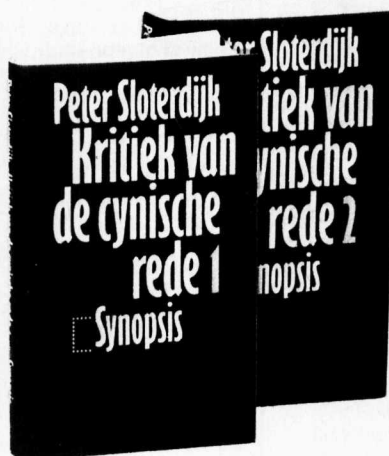
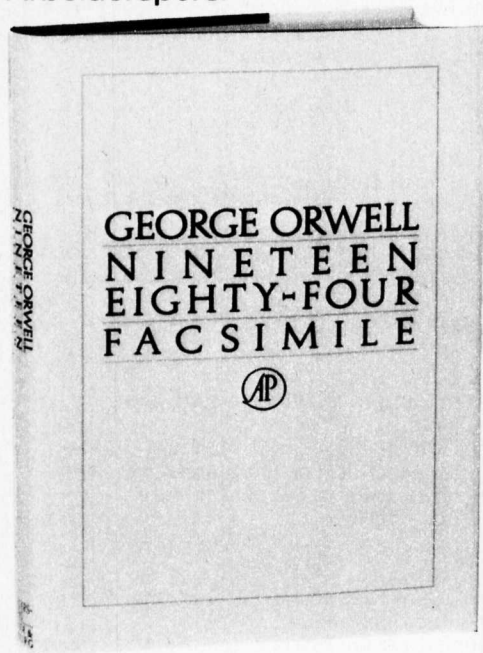
Telefoon (050) 22 68 88

Wolters-Noordhoff

Maatstaf voor literatuur

Maatstaf – een 'oud' maar springlevend tijdschrift – is nog steeds een forum voor gevestigde auteurs en sinds jaar en dag rijk aan getalenteerde debutanten. Een jaargang *Maatstaf* telt tien nummers, waarvan twee dubbelnummers. Ieder nummer bevat ook het befaamde portfolio. De redactie: Koen Koch, Gerrit Komrij, Ethel Portnoy, Harry G.M. Prick, Henk Romijn Meijer, Martin Ros, Th.A. Sontrop, Bart Tromp. *Maatstaf* is een uitgave van Uitgeverij De Arbeiderspers.

Als u zich nu op *Maatstaf* abonneert, kunt u kiezen uit een aantal aantrekkelijke premies. Deze aanbieding is éénmalig. De schitterende facsimile (met transcript) van het manuscript van George Orwells 1984 kost u in de boekhandel f 145,-. U ontvangt deze **gratis** als u zich nu voor twee jaar abonneert. Wilt u zich voor één jaar abonneren, dan kunt u kiezen uit Peter Sloterdijks spraakmakende *Kritiek van de cynische rede* (872 blz., 2 delen, winkelwaarde f 75,-), de historische roman *Julianus de Afvallige* van Gore Vidal (600 blz., winkelwaarde f 53,-), of de klassieke roman van John Cowper Powys *Wolf Solent* (746 blz., winkelwaarde f 90,-).

Noteer mij als abonnee op *Maatstaf*

- Ik abonneer mij voor **één jaar** à f 66,50 en kies als premie:
- Peter Sloterdijk *Kritiek van de cynische rede*
- Gore Vidal *Julianus de Afvallige*
- John Cowper Powys *Wolf Solent*
- Ik abonneer mij voor **twee jaar** à f 133,- en ontvang als premie de facsimile* van George Orwells 1984

Ik wacht met betalen tot ik de acceptgirokaart heb ontvangen. U krijgt uw premie thuis gestuurd na ontvangst van het abonnementsgeld.

Naam

Adres

Postcode

Plaats

Handtekening

Stuur de bon in een ongefrankeerde envelop naar *Maatstaf*, antwoordnummer 30, 1000 RA Amsterdam.

Aanbod geldt tot 15 mei 1985.

*Zolang de voorraad strekt.

ARBEIDERSPERS SINGEL 262

Boudewijn Büch feliciteert Marieke van Twillert

SCHAAK MAT

MARIEKE VAN TWILLERT

Met het verhaal *Schaakmat*, dat hierbij is afgedrukt, won de zestienjarige Marieke van Twillert de door de CPNB uitgeschreven 'Ooitgedacht' prozawedstrijd 1985

Piejon schoot rechtop in bed. Ze was meteen klaarwakker. Aandachtig keek ze haar kamer rond of er iets aan het decor veranderd was. Uiteindelijk bleef haar blik rusten op de digitale wekker. Zeventien over vier. Wat zou het voor betekenis hebben dat ze uitgerekend om zeventien over vier wakker werd. Snel gleed ze uit bed en omzeilde handig de krakende planken naar het

raam. Ze schoof het half openstaande gordijn weg en keek triomfantelijk naar de witte banaan. 'Het was zeker niet de bedoeling dat ik wakker werd. Dat stond niet in de planning, hè!' Strijdlustig schudde ze haar vuist naar de treiterig glinsterende sterren. Plotseling bereikte een zacht gekrabbel haar oor. Piejon hield de deur open en elegant heupwiegend liep Top de kamer binnen. Verbluft keek ze toe hoe de poes gracieus de vensterbank in sprong en bedachtzaam naar buiten staarde. Maar al gauw veranderde Piejons verbazing in wantrouwen; wie had Top opgedragen haar kamer binnen te komen? Vastberaden pakte ze het zachte en tegelijk glibberige dier op en droeg het de deur uit. 'Lieve Top, ik houd veel van je, maar ik

"Niemand luistert meer naar mij en om mijn doden wordt niet meer gerouwd."
"Het zijn er ook te veel," zei de priester.
"Ja," zei Lasser. "Het was bijna gelukt. Zolang er nog joden zijn, voelt de wereld zich niet op zijn gemak. Pas als de laatste jood is omgebracht kan de morele last van de roep om een aardse gerechtigheid worden afgeschud. Dan kan alles weer van twee kanten bekeken worden - en wie het sterkst is wint." Uit *Een andere tamboer*, de nieuwe roman van Hellema, f 28,50.

Querido

K. is niet alleen de hoofdpersoon van *Het proces* van Franz Kafka, maar ook van Willem Brakmans nieuwe roman. Maar in die laatste heeft K. een heel wat actievere houding aangenomen. *De bekentenis van de heer K.* kost gebonden f 38,50 en als paperback f 28,50.

Hoeveel vrijheid gunnen wij elkaar, hoeveel vrijheid gunt de maatschappij ons? In *Omtrent Kapelaan en andere verhalen*, de nieuwe bundel van Willem van Toorn, spelen die vragen een belangrijke rol. f 21,50.

Querido

'Ze stond er heel alleen tussen de belangstellenden die, op het tuinpad naast het huis, zich kwaad de rook uit de ogen wreven omdat zij de strijd tussen vuur en water zo graag volgden, het gegil en geruis van het water, het gescheld en gemopper van het vuur, het gebulder van een vallende balk, de schreeuwvlam van een ontploffing – lawaaiig dit alles, maar omdat niemand iets zei leek het doodstil. Tot er een druipende gehavende zwarte kat laag bij de grond uit de puinhoop rende, de bosjes achter het atelier in. Uit: *Rampspoed*, een nieuwe novelle van Alfred Kossmann, te koop voor f 24,50.

Querido

Is pornografie beschamend? Nog niet zo lang geleden werd ons beloofd dat de schaamte afgeschafte zou worden. In zijn essay *Denken is een lust* komt Willem Jan Otten tot de conclusie dat het beter ware als wij trots waren – op onze schaamte. f 17,50.

Querido

laat niet met me sollen. Er gebeuren allemaal dingen in m'n leven die ik misschien wel helemaal niet wil! Waarom heb ik nu bijvoorbeeld koude voeten!' Ze sloot de deur en glipte de nog warme kuil van haar bed in.

Uitgezaakt in een leren fauteuil zat Q voor een groot bord met enkele honderden kleine beeldschermpjes. Met een luciferstokje tussen z'n tanden peuterend keek hij scherp naar een bepaald beeld. Zonder zijn ogen af te wenden van het scherm beval hij: 'Close up van 174 W en achterhaal haar gedachten.' Prompt verschenen er twee beelden, links een slapende Piejon en rechts warrige beelden van ondertiteling voorzien, waarvan Q wist dat ze geschreven waren door de psychologische afdeling. Hijzelf was verantwoordelijk voor de regie van wijk W in Salustad. Met name was hij belast met 174 W, omdat er een klein foutje was gebeurd bij haar geboorte.

Op weg naar de aarde was zij per ongeluk wakker geworden en had alles met grote ogen aan liggen kijken. Snel was ze toen weggeflitst, maar er kon niet worden voorkomen dat een vage indruk van de aarde-regiekamer was achter gebleven.

Q werd in z'n overpeinzingen onderbroken door R, zijn assistent: 'Over 30 seconden moeten er een jongetje en een meisje geboren worden in Salustad W, teken hier even voor toestemming.'

Q krabbelde z'n handtekening: 'Ze lijken toch wel op elkaar en op hun ouders, hè?' Zonder op antwoord te wachten riep hij opeens uit: 'Zeg! Slaapt 174 W wel diep, want die twee kinderen worden precies aan de overkant van haar raam geboren.'

Gespannen keek Q en R toe hoe Piejon een extra dosis Slaapstralen toegediend kreeg. Maar ze bewoog zich juist nóg onrustiger en precies toen de kinderen langs flitsten, werd ze niezend weer wakker.

'Wat was dat? Zie je wel, ik ben niet overspannen, er gebeuren gewoon dingen die andere mensen niet zien!' las Q op het gedachte-scherm. 'Meer Slaapstralen,' zuchtte hij.

Naar school fietsend wist Piejon dat ze te laat was. Terwijl ze dat dacht, voelde ze opeens haar benen sneller bewegen. Woedend kneep ze in de handrem, hoewel dat moeilijker ging dan gewoonlijk.

'Wie denken ze wel dat ze zijn! Om mij op tijd te laten komen op school. Misschien ben ik het daar wel helemaal niet mee eens. Ja, nu ik er zo over nadenk; ik wil eigenlijk niet op tijd komen!' Demonstratief stapte Piejon af en liep het winkelcentrum in.

Briesend spuugde Q z'n luciferstokjes uit en schoot overeind. 'Die stomme, eigenwijze meid! Ze denkt dat ze tegen ons kan vechten. Nou, we zullen haar een lesje leren. Laat ze haar vader ontmoeten!' Rood en hijgend zakte Q weer terug in z'n stoel, terwijl R op een knopje drukte. Zwijgend afwachgend keken ze toe hoe Piejons vader ontdekte dat hij z'n sigaretten vergeten had en ook het winkelcentrum in fietste.

Piejon zag haar vader eerder dan hij haar. 'Zo,' dacht ze grimmig, 'nu willen ze dat ik — bang geworden — tóch naar school ga. Ha! Maar ik ben ook niet van gisteren!' Ze sprong op haar fiets en reed resoluut de tegenovergestelde richting in.

Bijna vuurspuwend zag Q dat aan en trok onbeheerst aan een hendel, waardoor Piejons fiets zich slippend omdraaide en alsnog schoolwaarts ging.

De conciërge stond te wachten en opende z'n mond al om te gaan preken, maar één druk van R op het knopje en abrupt klapte z'n mond weer dicht. Piejon

en de conciërge keken elkaar verbaasd aan en schouderophalend liep Piejon door.

'Zie je wel, we krijgen d'r wel klein!' Alleen de rode vlekken in Q's hals wezen op de doorstane opwinding. Het scherm was alweer veranderd in honderden beelden die de werkzaamheden van de inwoners van wijk W lieten zien. Tevreden keek Q naar 174 W, waar Piejon op wraak zinnend een pen zat op te eten.

Alle aandacht was gevestigd op Q, die uitlegde waarom hij de vergadering georganiseerd had. 'U kent natuurlijk allen ons zorgenkindje 174 W, ook wel Piejon genoemd. Zij heeft een aantal jaren geleden door een fout van wijlen onze collega Z als enig aardwezen hier een kijkje genomen. Iedereen dacht dat het gevaar geweken was en dat dit ongewenste bezoek geen gevolgen had.' Hij liet een doeltreffende stilte vallen. 'Niets is minder waar! Al meer en meer wordt 174 W zich bewust van een macht waar iedereen aan gehoorzaamt, zonder dat zij het weten. Zij als enige rebelleert en verzet zich hiertegen. Het zou wel eens kunnen dat anderen haar gaan geloven. Wat gaan wij aan dit uiterst gevaarlijk geval doen?' Afwachgend keek hij de kring rond.

Piejon merkte het meteen: ze was vrij! Ze voelde de dwang niet meer om dingen te doen die ze niet wilde. Als ze geen zin in school had, ging ze ook niet en ze genoot ervan. Alles leek blijer en vrolijker.

Totdat Piejon, uit vrije wil, uit het raam keek en opeens zag dat een man overreden werd. De chauffeur van de vrachtwagen remde piepend, maar kon niet voorkomen dat de man onder de draaiende dragers van het bakbeest kwam.

Het oude wantrouwen stak zijn kop weer op. Waar was dit nu weer goed voor?! Iedereen kon zien dat de man geen zelfmoord had gepleegd, maar was gevallen. Waarom was dit dan gebeurd?

Nou ja. Piejon schudde haar gedachten weg en nieuwsgierig als ze was, liep ze naar buiten.

Iedereen lette op het ongeluk, maar Piejon hoorde een zovend geluid en keek naar boven. Een baby kwam aanflitsen en verdween in een van de huizen, zonder dat ook maar iemand het merkte. Piejon keek er met open mond naar en zag plotseling een kamer voor zich met honderden, duizenden beeldschermpjes waar allemaal verschillende mensen op geprojecteerd waren. Terwijl ze dat dacht, besepte ze dat ze te veel wist. 'Ik word teruggeflitst!'

De vrachtwagen mocht doorrijden en zette zich in beweging. Piejon, wetend wat haar te wachten stond als ze lijdzaam bleef wachten, nam een sprint en wierp zich voor de enorme wielen.

Nieuwe boeken van De Arbeiderspers

S. Carmiggelt

Ontmoetingen met Willem Elsschot
met brieven en een nagelaten manuscript van
Willem Elsschot Open Domein/geïll./168 blz./f32,50

Marijke Höweler

Mooi was Maria

'Mooi was Maria, zo mooi, alsof ze meer van de
Avenue en de Elegance was dan van de mensen.'
Verhalen van Marijke Höweler Grote ABC/220 blz./
f26,50

Klaus Mann

Het keerpunt

Klaus Manns emigrantenbestaan, zijn niet aflatende
strijd tegen het fascisme, in een autobiografie die
tevens het verhaal vertelt van de jaren dertig en
veertig. Vertaald door Willem van Toorn Privé-
Domein/608 blz./f62,50

Machado de Assis

Dom Casmurro

'Wilt u een onweerstaanbare roman, met
fonkelende zinnen en fijnzinnige humor? Lees *Dom
Casmurro*.' - *Le Monde* Vertaald door August
Willemsen Grote ABC/260 blz./f31,50

Peter Vos/Ethel Portnoy

Een hondeleven

uit het dagboek van dr. W. Lastvogel. Een ontroerend
en geestig verhaal van Ethel Portnoy, met tekeningen
in kleur van Peter Vos 52 blz./geïll./f29,50

Koos van Zomeren

De witte prins

Van Zomerens nieuwe roman: het verslag van
een wraakoefening, maar tevens een snijdende
politieke allegorie Grote ABC/188 blz./f24,50

Ger Verrips

De wonderde zoon

nieuwe roman. 'Ger Verrips valt op door de aan-
dachtige observatie van mensen.' - *Wam de Moor*
Grote ABC/184 blz./f29,50

Rabbin S. Ph. de Vries

Joodse ritensymbolen

'Een kostelijk beeld van de rijkdom en de gevoels-
diepte van het orthodoxe joodse leven.' -
De Volkskrant. Uitgebreide en herziene uitgave
340 blz./geïll./f56,50

Maatstaf

Over Gerrit Komrij

met bijdragen van Martin Ros, Paul van Capelle-
veen, Rentes de Carvalho, Ethel Portnoy, Harry G. M.
Prick, Kees van Kooten, André Spoor e.v.a. Dubbel-
nummer/200 blz./f32,50

Herdrukken

Hermann Hesse
Knulp vierde druk/f14,50

George Orwell
Boerderij der dieren vijftiende druk/geb./f21,50

Marijke Höweler
Ernesto vijfde druk/f24,50

Cees Nooteboom
In Nederland vijfde druk/f24,50

In iedere boekhandel te koop

ARBEIDERSPERS SINGEL 262

'De Hopper van de Amerikaanse literatuur': een literaire gebeurtenis

'Sommige van Carvers verhalen
kunnen nu al gerekend worden tot de
beste uit de hele Amerikaanse
literatuur.' - *New York Times Book
Review*

'Hij is een schrijver van een
verbluffend mededogende en een ver-
bluffende eerlijkheid. Zijn oog is zo
helder dat je hart er bijna van breekt.'
- *Washington Post*

* *USA Today*

Raymond Carver **Waarover
wij praten als wij over
liefde praten**

Grote ABC/204 blz./f34,50

In iedere boekhandel te koop

ARBEIDERSPERS SINGEL 262

Raymond
Carver
Waarover wij
praten als
wij over
liefde praten

De Borobúdur der bourgeoisie!

Omzien in wrok naar Wasse-
naar. De feiten over een
werkelijk ongelukkige jeugd.
Een geïllustreerde documen-
taire.

Boudewijn Büch
Weerzien

Geïll./100 blz./f19,50

In iedere boekhandel te koop

ARBEIDERSPERS SINGEL 262

'Indrukwekkend, glashelder' en enerverend'^{*}

Vertaler August Willemsen, die onder
meer Machado de Assis in Neder-
land bekendheid gaf, nu als schrijver
in het land van 'zijn' literatuur:
Brazilië. Hij bracht tussen 1967 en
1984 vier bezoeken aan dit land -
een verslag in briefvorm, briljant van
stijl, rijk aan informatie, scherp van
analyse.

* Willem Kuipers in *De Volkskrant*

August Willemsen
Braziliaanse brieven
Privé-Domein/276 blz./f38,50

August Willemsen
Braziliaanse brieven

privé-domein

In iedere boekhandel te koop

ARBEIDERSPERS SINGEL 262

